

KESKKONNAMINISTEERIUM

Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027

Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm

(21.04.2022)

Avalikule väljapanekule

Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja: Keskkonnaministeerium

KSH läbiviija: OÜ Alkranel

KSH juhtekspert: Alar Noorvee

Tartu 2022

Sisukord

1. Üldist	3
2. KSH objekti eesmärk ja lühikirjeldus.....	4
3. KSH eesmärk ja ulatus	7
4. Seosed teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega.....	8
5. Eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldus.....	10
5.1 Läänemere looduslikud tingimused ja seisundi lühikirjeldus	12
5.2 Läänemere seisundit mõjutavad inimtegurid.....	14
5.2.1 Eutrofeerumine	14
5.2.2 Ohtlikud ained	15
5.2.3 Mereprügi	15
5.2.4 Veealune müra.....	16
5.2.5 Võõrliigid	16
5.2.6 Elusressursside püük	17
5.2.7 Merepõhja häirimine ja selle kadu.....	17
5.3 Bioloogiline mitmekesisus, kaitstavad loodusobjektid ja Natura 2000 võrgustiku alad	17
6. Strateegilise planeerimisdokumendiga eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju.....	19
7. KSH meetodika.....	21
8. Strateegilise planeerimisdokumendi koostamisest eeldatavalt mõjutatavad ja huvitatud asutused ning isikud	23
9. KSH läbiviimise ning meetmekava koostamise ajakava.....	27
10. Strateegilise planeerimisdokumendi ja selle KSH koostamise korraldaja, strateegilise planeerimisdokumendi koostaja ja kinnitaja ning KSH eksperdi andmed.....	28
Kasutatud materjalid	30
LISA 1 – Meetmekava koostamise ja KSH algatamise otsus	32
LISA 2 – KSH programmile esitatud asjaomaste asutuste seisukohad.....	34
LISA 3 – KSH programmile esitatud välisriikide seisukohad ja nendega arvestamine	49
LISA 4 – KSH programmile esitatud välisriikide seisukohtade koopiad	53

1. Üldist

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2001/42/EÜ „Teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamine“ ning riigisisene keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (edaspidi KeHJS) sätestavad kohustuse läbi viia keskkonnamõju hindamine strateegiliste planeerimisdokumentide koostamise raames.

Keskkonnaminister kinnitas 15.09.2021. a käskkirjaga nr 1-2/21/390 „Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027“ koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise (lisa 1). Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027 keskkonnamõju strateegiline hindamine on algatatud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 1 punkti 1 ja § 35 lõike 2 alusel selle vajadust põhjendamata, kuna meetmekava hõlmab kalanduse, jäätmekäitluse ja veemajanduse valdkondi.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) programm on dokument, milles kirjeldatakse strateegilise planeerimisdokumendiga kavandatavat tegevust, määratakse ära sellega kaasneva keskkonnamõju strateegilise hindamise sisu ja ulatus ning kirjeldatakse KSH metoodikat, tegevust ja ajakava. KSH programm on alusdokumendiks KSH läbiviimisel ja aruande koostamisel.

2. KSH objekti eesmärk ja lühikirjeldus

Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) objektiks on Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027. Merestrateegiat kohaldatakse Eesti kogu mereala suhtes ning selle eesmärgid on järgmised (Keskkonnaministri 25.09.2020 määrus nr 46):

- kaitsta ja säilitada merekeskkonda, hoida ära selle seisundi halvenemine või taastada võimaluse korral mereökosüsteemid piirkondades, kus need on kahjustatud;
- hoida ära ja vähendada heiteid merekeskkonda, et järk-järgult vähendada selle saastamist ning tagada, et heited ei mõjutaks ega ohustaks oluliselt mere bioloogilist mitmekesisust, mere ökosüsteeme, inimese tervist ega mere seaduslikke kasutusviise.

Meetmekava koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine algatati Keskkonnaministeeriumi 15.09.2021 käskkirjaga nr 1-2/21/390 (vt KSH lisa 1).

Meetmekava eesmärk on ajakohastada Vabariigi Valitsuse poolt 2017. aastal heaks kiidetud „Eesti merestrateegia meetmekava“, et tagada kehtestatud keskkonnaalaste sihtide täitmine ning seeläbi saavutada või säilitada Eesti mereala hea keskkonnaseisund (edaspidi HKS). EL merestrateegia raamdirektiivist (2008/56/EÜ) lähtuvalt arvestatakse hea keskkonnaseisundi määramisel 11 kvalitatiivset tunnust: bioloogiline mitmekesisus (D1), võõrliigid (D2), kaubanduslikud kalad jm liigid (D3), toiduvõrk (D4), eutrofeerumine (D5), merepõhja terviklikkus (D6), hüdrograafilised tingimused (D7), saasteainete sisaldus (D8), saasteained mereandides (D9), mereprügi (D10) ning energia, sealhulgas veealune müra (D11).

Eesti merestrateegia meetmekava täitmise vahearuanne koostati 2019. aastal, mille kohaselt oli 2017. aastal kinnitatud Eesti merestrateegia meetmekavaga kehtestatud uutest meetmetest oktoobriks 2019 rakendatud kahte meetet: meede nr 8 – kalapüügiandmetest teavitamise elektroonilise süsteemi rakendamine ning meede nr 14 – mereprügi probleemi teavitamine. Planeeritud tähtajaks, vahearuanne kohaselt, saab rakendatud meede nr 4 – rahvusvahelise Ballastvee konventsiooni ratifitseerimine ja piirkondlikus teabesüsteemis osalemine. Ülejäänud 13 meetme rakendamisel esineb viivitusi, millede peamiseks põhjusteks on andmete või teadmiste puudujääk ning riiklike rakendusvahendite puudumine või uuendamine.

Vastavalt EL merestrateegia raamdirektiivi artiklile 17, tagavad liikmesriigid iga kuue aasta järel oma merestrateegia elementide ajakohastamise. Uuendatud meetmekava peab rakenduma 2022. aastal. Kavandatavad meetmed eristatakse rakendatuse astme järgi nelja liiki:

- 1.a – HKS saavutamiseks ja säilitamiseks vajalikud meetmed, mis on juba teiste seaduste ja poliitikate raames vastu võetud ja rakendatud;
- 1.b – HKS saavutamiseks ja säilitamiseks vajalikud meetmed, mis on vastu võetud teiste poliitikate raames, kuid mis ei ole veel ellu viidud või lõpuni rakendatud;
- 2.a – täiendavad meetmed HKS saavutamiseks, mis põhinevad olemasolevatel teistel EL õigusaktidel ja rahvusvahelistel lepingutel, kuid nõudeid tuleb rangemaks muuta, täpsustada jne;
- 2.b – täiesti uued meetmed HKS saavutamiseks, mis ei tugine olemasolevatel EL õigusaktidel või rahvusvahelistel lepingutel.

Sisult jaotatakse meetmed samuti neljaks:

- tehnilised;
- seadusandlikud;
- majanduslikud (toetused, tasud jm);

- poliitika meetmed (vabatahtlikud lepped, kommunikatsiooni strateegiad, teadlikkuse tõstmine, kampaaniad, koolitused jne).

Esialgne, ekspertide poolt läbi arutatud ja kirjeldatud meetmete nimekiri on toodud tabelis 2.1. Meetmete koodid on esialgsed ja need omistatakse meetmetele peale nimekirja lõplikku kinnitamist.

Tabel 2.1 Eesti merestrateegia meetmekava esialgne meetmete nimekiri

Kood (esialgne)	Meetme nimi	HKS tunnus
BALEE-M017	Olemasoleva merekaitsealade võrgustiku tõhususe parendamine	D1, D4, D6
BALEE-M019	Angerja kaitse ja majandamise kaasajastamine Eestis	D1
BALEE-M020	Poolsiirde- ja siirdekalade kudealade ja rändeteede seisundi parendamine	D1, D3, D4
BALEE-M021	Hülgepeletite kasutuselevõtmise ulatuslik toetus mereimetajate kaaspüügi vähendamiseks kutselistes kalapüügivahendites	D1
BALEE-M022	Merisiia koelmute inventeerimine ning vajadusel koelmute parendamine, asurkondade turgutamine ning kaitsemeetmete kaasajastamine	D1
BALEE-M024	Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) laevakerede täiskasvamise vastaste juhendite ühtlustatud rakendamine ja vastavasisulise töö jätkamine IMO laevakerede pealiskasvuna levivate võõrliikide leviku takistamiseks	D2
BALEE-M026	Püügikoormuse vähendamine HKS tasemele ning kaluritele vastavate kompensatsioonimeetmete välja töötamine ja rakendamine	D3
BALEE-M032	Merepõhja terviklikkuse häirimise või hävitamise kompensatsioonimeetmete väljatöötamine	D6
BALEE-M035	Sinimajanduse arendusprojektide KMH ja opereerimisaegse seire miinimumnõuete paketi koostamine ja rakendamine	D6, D1, D2, D3, D4, D5, D7
BALEE-M036	Väikese väina maanteetammi avade rajamine veevahetuse parandamiseks ja väina avamiseks kalade rändeteena	D7, D1
BALEE-M039	Keskkonnale ohtlike ravimite käitlemise alane teavitustöö	D8, D9
BALEE-M040	Reostustõrje võimekuse tõstmine, sh läbi uue õlitõrje võimekusega poi- ja uurimislaeva projekteerimise ja ehitamise	D8 jt
BALEE-M043	Arendada välja laevade heitmete (sh pesuvee) vastuvõtuks piisav võimekus Läänemere sadamates	D8, D5
BALEE-M044	Tinaorgaanika (TBT) koormuse vähendamine	D8, D9
BALEE-M046	Sadamate lähiala prügikoristuskampaaniad	D10, D6
BALEE-M047	Jäätmekäitluse keskkonnasõbralik korraldamine rannikul ja randades	D10
BALEE-M049	Puhkuse- ja turismimajandusega seotud prügistamise vähendamine	D10
BALEE-M051	Sademevee ja heitvee töötlemine mikroplasti koguste vähendamiseks	D10, D8
BALEE-M052	Biolagunevate pesemisvahendite (pesunuustikud, harjad jmt) kasutamisele üleminek	D10
BALEE-M053	Kesise kulumiskoefitsiendiga rehvide kasutusest kõrvaldamine	D10

Kood (esialgne)	Meetme nimi	HKS tunnus
BALEE-M055	Kiiruspiirangute kehtestamine tundlike alade lähedal või aegadel	D11, D1
BALEE-M002-01	Mere vesiviljeluse võimaldamine vältides toitainete koormuse suurenemist	D1, D5
BALEE-M002-02	Ohtlike ainete koormuse suurenemise vältimine vesiviljeluses	D8, D9
BALEE-M008-01	Kalapüügivahendite markeerimine/taaskasutuse või pandimaksu süsteemi loomine	D10, D3
BALEE-M010-01	Tehismärgalade rajamine toitainete, mikroplasti ja ohtlike ainete koormuse leevendamiseks Läänemerele	D5, D8, D10
BALEE-M0XX	Merealaste andmestike haldamine, andmevahetuse ja keskkonnaandmete kättesaadavuse parandamine, sh asjakohaste teenuste arendamine	D1-D11
BALEE-M0XX1	Regulatsioonide ajakohastamine	D1-D11
BALEE-M0XX2	Rahvusvahelises koostöös osalemine	D1-D11
BALEE-M0XX3	Huvirühmade teavitamine ja avalikkuse teadlikkuse kasvatamine	D1-D11

Meetmete täpsemat kirjeldust käsitletakse KSH aruandes.

Seoses Läänemere looduslike tingimustega, on HKS saavutamisele põhjendatud taotleda erandid HKS tunnuste D5 (eutrofeerumine) ning D8 (ohtlikud ained) osas. Erandid taodeldakse merestrateegia raamdirektiivi (2008/56/EÜ) artikli 14.1.e kohaselt – keskkonnaalaste sihtide või hea keskkonnaseisundi mittedaavutamise nõutud tähtajaks lähtuvalt looduslikest tingimustest. Nimetatud erandid on esialgsed ning täpsustuvad edasise Merestrategie meetmekava koostamise tööprotsessi käigus.

3. KSH eesmärk ja ulatus

Vastavalt EL merestrateegia raamdirektiivi artiklile 17 tagavad liikmesriigid iga kuue aasta järel oma merestrateegia elementide ajakohastamise. Seetõttu ajakohastatakse ka Eesti merestrateegia meetmekava, mille raames koostatakse ajakohastatud Eesti merestrateegia meetmekava perioodiks 2022-2027. Meetmekava ellurakendamine aitab saavutada või säilitada mereala head keskkonnaseisundit.

Lähtuvalt KeHJS §-st 31¹ on keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ja kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ning edendada säästvat arengut. KSH algatati KeHJS § 33 lg 2 p 1 ja § 35 lg 2 alusel, selle vajadust põhjendamata, kuna arengukava hõlmab kalanduse, jäätmeäitluse ja veemajanduse valdkondi.

Käesoleva KSH eesmärkideks on:

- 1) selgitada, kirjeldada ja hinnata meetmekavas kavandatavate meetmete rakendamisega kaasneva võivat olulist strateegilist keskkonnamõju ning vajadusel välja pakkuda negatiivse keskkonnamõju leevendamise ja/või vältimise või positiivse mõju suurendamise meetmeid;
- 2) anda hinnang meetmekavas väljatöötatud meetmete sisemisele kooskõlale ning seostele riiklike ja rahvusvaheliste keskkonnaalaste eesmärkidega;
- 3) meetmekavaga määratud meetmete elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju seireks vajalike tegevuste kirjeldamine, kui keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus tuvastatakse olulise keskkonnamõju esinemise võimalikkus;
- 4) erinevate huvigruppide kaasamine KSH koostamisse ning neilt tagasiside saamine, mida omakorda arvestada KSH programmi ja aruande koostamisel.

KSH ehk strateegilise planeerimisdokumendi elluviimise aluseks olevate strateegiliste valikute elluviimise mõju hindamine annab strateegilise planeerimisdokumendi kehtestajale enne otsuse tegemist vajaliku teabe, mis selle otsusega hiljem kaasneb. Mõju hindamise eesmärk on anda strateegilise planeerimisdokumendi koostajale informatsiooni meetmete elluviimisega kaasneva keskkonnamõju kohta.

KSH ulatus hõlmab meetmekavaga välja töötatud uute meetmete keskkonnamõju strateegilist hindamist. Kuna KSH koostatakse strateegilisele planeerimisdokumendile, siis hinnatakse KSH käigus mõju üldisemal strateegilisel tasemel. KSH keskne eesmärk on meetmekavas planeeritavate meetmetega kaasneva keskkonnamõju kohta informatsiooni kogumine ja analüüsimine ning keskkonnakaalutluste integreerimine planeerimise protsessi selle võimalikult varajases staadiumis.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel arvestatakse meetmekava rakendamise mõjuga üldjuhul kogu Eesti Vabariigi mereala territooriumil. Meetmekavaga kavandatavate meetmete poolt võib mõjutatavaks olla ka kogu Läänemeri ning Läänemere kalastik ja muu elustik. Mõju ruumiline ulatus erinevate mõjuvaldkondade lõikes täpsustub keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus.

4. Seosed teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega

Eesti merestrateegia meetmekavaval 2022-2027 võivad tekkida seosed järgmiste teiste Euroopa Liidu ja Eesti strateegiliste planeerimisdokumentidega:

- Euroopa Liidu säästva arengu strateegia;
- Euroopa Liidu Läänemere piirkonna strateegia;
- Euroopa Liidu kliima- ja energiapoliitika raamistik aastateks 2020-2030;
- Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030;
- Euroopa roheline kokkulepe;
- Euroopa Liidu strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks;
- Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia;
- Kestlikkust toetav kemikaalistrateegia. Mürgivaba keskkonna loomise suunas;
- HELCOM Läänemere tegevuskava (2021);
- HELCOM Läänemere mereprügi vähendamise tegevuskava (2021);
- HELCOM Läänemere veealuse müra tegevusplaan (2021);
- HELCOM Läänemere mereala ruumilise planeerimise tegevusplaan (2021);
- HELCOM Läänemere toitainete ringlussevõtu strateegia (2021);
- HELCOM teadus- ja arendustegevuse plaan (2021);
- HELCOM Läänemere sisemise toitainetevaru ohjamise juhend (2021);
- UNESCO Lääne-Eesti saarte biosfääri programmiala programm
- Eesti 2035+ strateegia;
- Eesti merestrateegia;
- Kliimapoliitika põhialused aastani 2050;
- Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030;
- Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030;
- Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030;
- Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21“;
- Säästva arengu tegevuskava aastaks 2030;
- Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030;
- Natura 2000 tegevuskava 2021-2027;
- Heaolu Arengukava 2016-2023;
- Kalakasvatuse taastootmise tegevuskava 2017–2019 (perspektiiviga 2023);
- Siirde-, poolsiirde- ja mageveeliste kalaliikide koelmualade taastamise programm 2017–2023 (perspektiiviga 2027);
- Koelmualade taastamise programm 2017-2023 (perspektiiviga 2027).
- Ida-Eesti, Lääne-Eesti ja Koiva vesikondade veemajanduskavad 2021-2027 (eelnõu);
- Üleriigiline planeering Eesti 2030+;
- Hiiu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering;
- Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering;
- Eesti mereala planeeringu eelnõu;
- Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2025 (sh eeskätt Meretranspordipoliitika kontseptsioon, mis on “Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2035” lisa);
- Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi (EMKVF) 2021–2027 rakenduskava;
- Eesti vesiviljeluse mitmeaastane riiklik tegevuskava 2030.

Nimetatud ning vajadusel muude asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentide täpsemaid seoseid käesoleva KSH objektiga käsitletakse keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes.

5. Eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldus

Läänemeri pindalaga ca 370 000 km² (koos Taani väinade ja Kattegatiga ca 420 000 km²) on Atlandi ookeani idaosas asuv sisemeri, millel on maailmamerega kitsas ja madal ühendus vaid läbi Taani väinade. Läänemeri on madal meri, mille keskmine sügavus on erinevatel andmetel 50-55 meetrit, sealjuures ca 20% Läänemerest on sügavusega alla 10 meetri. Suurim sügavus on 459 meetrit. Läänemere vee maht on umbes 20 000 km³ (koos Taani väinade ja Kattegatiga 21 000 km³)¹.

Eesti mereala asub Läänemere kirdeosas ja koosneb mitme Läänemere suurema basseini osadest, mis on looduslike tingimuste ja inimtegevusest tuleneva koormuse poolest üpris erinevad: Soome laht, Läänesaarte avaosa ja Liivi laht, mille juurde kuulub ka Lääne-Eesti saarestiku piirkonda jääv Väinameri. Läänemeri on maailma suuruselt teine (kogupindala 420 000 km²) riimveeline veekogu, mis on ökoloogiliselt ainulaadne ning olles samal ajal väga tundlik inimtegevusele².

Eesti jurisdiktsiooni alla jääva Läänemere mereala kogupindala on kokku ligikaudu 36 622 km² ning see on jagatud kolmeks (vt Joonis 5.1)³:

- sisemeri – mereala osa, mis asub territoriaalmere lähtejoone ja ranniku vahel. Territoriaalmere lähtejoon on mõtteline joon, mis ühendab omavahel sirgete lähtejoontega maismaa, saarte, laidude, kaljude ja veest väljaulatuvate üksikute kivide rannikust kõige kaugemal asuvaid punkte (ca 14 487 km²);
- territoriaalmeri – sisemerega külgnev mereala osa, mille laius territoriaalmere lähtejoonest on kuni 12 meremiili, keskmine veesügavus on ligikaudu 30 m (ca 10 714 km²);
- majandusvöönd – väljaspool territoriaalmerd asuv ja viimasega külgnev mereala osa, mille piirid on kindlaks määratud Eesti Vabariigi ja naaberriikide vaheliste lepingutega, keskmine veesügavus on ligikaudu 80 m (ca 11 421 km²).

Sisemeri ehk rannikumeri jaguneb omakorda 16ks veekogumiks – Narva-Kunda lahe, Eru-Käsmu lahe, Hara ja Kolga lahe, Muuga-Tallinna-Kakumäe lahe, Pakri lahe, Hiiu madala, Haapsalu lahe, Matsalu lahe, Soela väina, Kihelkonna lahe, Pärnu lahe, Kassari-Õunaku lahe, Väinamere, Liivi lahe loodeosa, Liivi lahe kirdeosa ning Liivi lahe keskosa rannikuveeks. Kõikide rannikuveekogumite koondseisund 2020. a vahehindangu järgi on Eestis halb⁴. Rannikuveekogumid on vastavalt keskkonnaministri 16.04.2020 määrusele nr 19 jaotatud teatud looduslike omaduste poolest 6 erinevasse veekogutüüpi⁵.

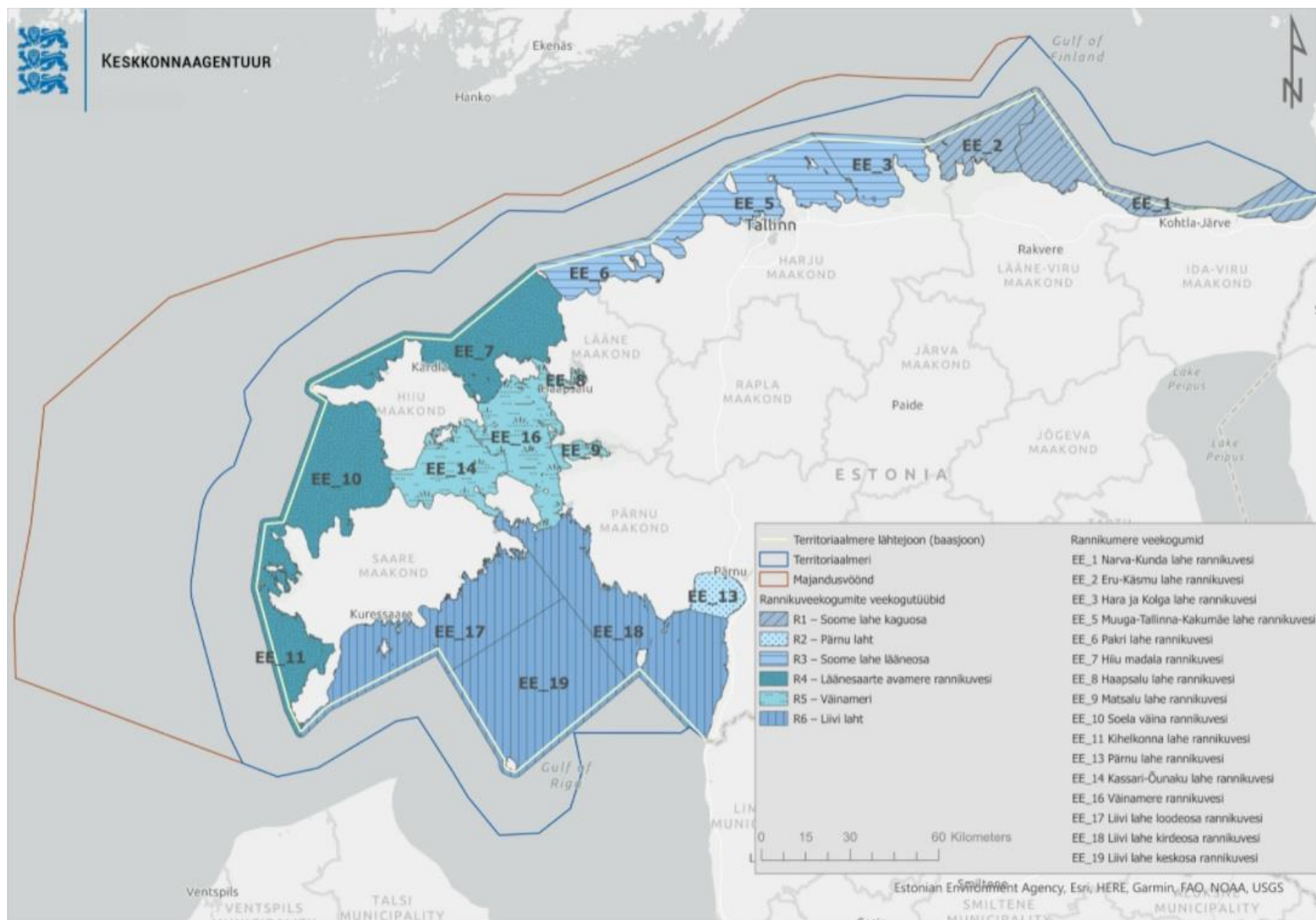
¹ Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering (II köide). Olemasoleva olukorra analüüs. Planeeringulahenduse kujunemine. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne (2016) // [link](#)

² Keskkonnaministeerium. (2019). Eesti mereala keskkonnaseisund 2018 // [link](#)

³ Keskkonnaagentuur, 05.10.2021 // [link](#)

⁴ Pinnavee ja põhjavee seisund – Interaktiivne kaart. Pinnavee koondseisund 2020 // [link](#)

⁵ RT I, 21.04.2020, 61 // [link](#)

Joonis 5.1 Eesti mereala jaotus (Keskkonnaagentuur, 2021)

5.1 Läänemere looduslikud tingimused ja seisundi lühikirjeldus

Läänemere, sh Eesti mereala ökosüsteemi funktsioneerimist mõjutavad mere erinevad füüsikalised ja keemilised omadused⁶:

- **merepõhi** – detailsed teadmised merepõhja kohta pärinevad ainult nendest punktidest, kus on mõõtmisi ja analüüse tehtud, kuid mere põhjaseteid ei ole Eestis süstemaatiliselt kaardistatud ning merepõhja saab kirjeldada vaid modelleeritud andmete abil. Modelleerimise tulemuste põhjal esineb Eesti merealal kõige rohkem mudaseid setteid, samuti liiva ja liivasetet ning vähemal määral kiviseid või kaljuse pinnaga alasid;
- **sügavus** - Eesti mereala on küllaltki madal, vaid umbes kolmandik merealast on sügavam kui 60 meetrit. Eesti mereala veesügavus varieerub vahemikus 0 kuni 180 meetrit. Soome lahe keskmine sügavus on 38 m, selle sügavaim koht on 124 m. Liivi lahe sügavus on valdavalt alla 30 m, kuid lahe keskosas ulatub üle 50 m. Väinameri on Eesti rannikumere tüüpaladest madalaim, sügavus valdavalt alla 10 m. Läänesaarte avaosa on rannikumere ulatuses veesügavusega 10-40 m, majandusvööndis suurimate sügavustega Eesti merealal. Eesti mereala sügavaim koht asub Hiiumaast läänes Eesti majandusvööndi piiril, ulatudes 249 meetrini;
- **vee soolsus** – üheks oluliseimaks teguriks elustiku levikule Läänemeres. Soolase vee sissevool toimub Taani väinade kaudu, samal ajal lisandub merre magevett jõgedest. Magedam vesi jääb oma väiksema tiheduse tõttu pinnakihti ja voolab Läänemerest välja, Põhjamerest pärinev soolasem vesi sukeldub mere süvakihtidesse. Taolise kihistunud veesamba puhul on takistatud toitainete ja hapniku transport põhjalähedase ja pinnakihi vahel. Eesti mereala soolsus jääb vahemikku 0-8 g/kg (0-8 promilli);
- **temperatuur** – avamerega kitsaste väinade kaudu ühenduses olevas Liivi lahes ja Väinameres on võrreldes Läänesaarte avaosa ja Soome lahega suurem veetemperatuuri kõikumine. Erinevusi on nende sees ka sügavamate ja rohkem avatud osade ning madalate lahtede vahel. Madalaveelised mereosad soojenevad kevadel ning jahtuvad sügisel kiiremini kui avameri (temperatuuri erinevus 2–3°C). Samuti esineb Läänemere tingimustes vee hooajalist kihistumist, mis kestab maist septembrini ning on oluline eelkõige toitainete ja lahustunud hapniku vertikaalse transpordi takistumise seisukohalt;
- **jääolud** – jääkatte esinemine on määrava tähtsusega põhjaelupaikade levikule ning soodustab poolsuletud lahesoppides hapnikupuuduse tekkimist talvel. Viimase 100 aasta jooksul on aastane maksimaalne jääkate Läänemeres vähenenud 20% võrra, seejuures on vähenenud ka jääkatte kestvus. Karmidel talvedel on jääga kaetud kogu Eesti mereala, soojadel talvedel esineb jää vaid Pärnu lahes ja Väinamere lahtedes. Liivi lahes ja Väinameres on jääkate paksem ja püsivam kui avameres, Läänesaarte avamere ja Soome lahe lääneosa jahtuvad sügisel kauem ning jää hakkab moodustuma seal palju hiljem;
- **vee läbipaistvus** – vee läbipaistvust mõjutab peamiselt tahkete osakeste kontsentratsioon vees, mis põhjustavad valguse hajumist veesambas. Eutrofeerumine põhjustab vee läbipaistvuse langust, kuna toitainete sisalduste kasvuga suurenevad ka lagununud orgaaniliste jäänuste ja lahustunud orgaanilise aine sisaldused. Merevee läbipaistvus on madalam rannikulähedastes merepiirkondades. Liivi lahes esineb kõrge looduslik huumusainete sisaldus ning vee läbipaistvus on looduslikult madal;

⁶ Keskkonnaministeerium. (2019). Eesti mereala keskkonnaseisund 2018 // [link](#)

- **hapnikusisaldus** – hapnikurežiim Läänemere süvakihtides on suures osas mõjutatud läbi Taani väinade sissevoolava soolase vee hulgast, seejuures väga olulised on suured sissevoolud (keskmiselt iga 10 aasta tagant), mille ajal lisandub piisavalt suur hulk soolast ja hapnikurikast vett. Eutrofeerumise tagajärjel tekkinud orgaanilise aine väga suur ladestumine võib viia hapnikudefitsiidini ja sellest tuleneva elustiku kadumiseni. Kogu Läänemere piirkonnas on aastakümneid hapnikuvaegus kasvanud ning seejuures hapnikupuuduse piirkonnad laienevad. Hinnanguliselt esineb ca 18% ulatuses hapnikupuudusega ja ca 28% ulatuses hapnikuvaeseid alasid. Soome ja Liivi lahes on hapnikuvaegus hooajaline, Läänemere avaosa põhjapasseinis esineb aga pikaajaline hapnikupuudus. Väinameri on madalaveeline ja hästi läbisegunenud, mistõttu hapnikuvaegust ei teki;
- **hoovused** – vee liikumine mõjutab eelkõige setete ja lahustunud ainete transporti ja jaotumist merekeskkonnas, hoovuste abil toimuvad ka elustiku ränded erinevate liikide populatsioonide vahel. Eesti rannikumere hoovused on väga muutlikud ja sõltuvad suurel määral lokaalsest tuulest. Iseloomulikuks hoovuse kiiruseks Eesti mereala pinnakihis on 10–20 cm/s. Maksimaalsed hoovuste kiirused (üle 1 m/s) on registreeritud väinades ja piki rannikut, Eesti rannikumeres on suurimad hoovuste kiirused registreeritud Soela väinas (kuni 2 m/s). Suvekuudel on mereala vertikaalselt kihistunud, mistõttu iseloomustab ka hoovuste vertikaalset jaotust kihistatus. Mere sügavamates kihtides võivad esineda hoovused kiirusega 40–50 cm/s;
- **lainetus** – peamine looduslik protsess, mis rannikumeres setteid ümber paigutab ja sellega mereelustikku mõjutab, seejuures tormilainetus võib esile kutsuda ka rannajoone muutusi. Valdavate edela-läänetuulte ja loodetuulte puhul on rannikumere lainetuse mõju Soome lahes ja Eesti Läänesaarte avaosas tugev, Liivi lahes nõrk ning Väinameres suhteliselt varjatud;
- **süvaveekerge** – mere süvakihtidest pärineva vee tõus pinnakihtidesse, mis tekib siis, kui tuulega tekitatud merehoovus viib pinnavee rannikust eemale. Sageli on pinnale tõusnud süvaveekihi vesi külm, parema läbipaistvusega ning toitainerikas, mistõttu mõneks ajaks muutuvad vee optilised omadused ning hakkab vohama fütoplankton. Nähtus on seotud eelkõige suure veesügavuse ja järsu veealuse rannanõlvaga. Intensiivseimaks süvaveekerge esinemise piirkonnaks on Soome rannikumeri Soome lahe lääneosas, Väinameri on madalaveeline ja hästi läbisegunenud ning süvaveekerge pole täheldatav.

Töös „Eesti mereala keskkonnaseisund 2018“, kus mh prognoositi merd mõjutavate sektorite arengutrende aastani 2030 ja selle põhjal tehti ka järeldusi kuni aastani 2030. On tõenäoline, et 2030. aastaks ei suudeta saavutada mereala head keskkonnaseisundit bioloogilise mitmekesisuse, eutrofeerumise ja saasteainete valdkondades. Peamine tegur, mille tõttu ei ole hetkel enamuse töenduslikult kasutatavate kalaliikide hea keskkonnaseisundi tase saavutatud, on kalandusest tulenev surve⁷. Mõnede liikide puhul (näiteks haug, lõhilased, mõned karplased) on kudealade halb seisund (näiteks kinnikasvanud jõesuudmed) sama oluliseks või isegi tähtsamaks teguriks.

Seega on seoses Läänemere looduslike tingimustega põhjendatud HKS saavutamisele taotleda erandid HKS tunnuste D5 (eutrofeerumine) ning D8 (ohtlikud ained) osas vastavalt merestrategia raamdirektiivi (2008/56/EÜ) artiklile 14.1.e. Nimetatud erandid on esialgsed ning täpsustuvad edasise Merestrategia meetmekava koostamise tööprotsessi käigus.

⁷ Keskkonnaministerium. (2019). Eesti mereala keskkonnaseisund 2018 // [link](#)

Pinnaveeseisundi koondseisund antakse ökoloogilise ja keemilise seisundihinnangu alusel, arvestades neist halvemat. Sõltuvalt inimõju ulatusest, hinnatakse seisundit 5-astmelisel skaalal: väga hea, hea, keskine, halb ja väga halb. 2020. aasta pinnaveekogumite seisundi kohaselt on kõik 16 rannikuveekogumit on halvas seisundis. Kõikide rannikuveekogumite keemiline seisund oli halb ning selle valdavaks põhjuseks oli sarnaselt varasematele aastatele ülekaalukalt elavhõbeda sisaldus kalas. Hea ökoloogiline seisund saavutati Kassari-Õunaku lahe ning Eru-Käsmu lahe rannikuveekogumites, halb seisund Matsalu lahe ning Haapsalu lahe rannikuveekogumites. Ülejäänud rannikuveekogumite ökoloogiline seisund oli keskine. Hea seisundi saavutanud rannikuveekogumites olid inimtegevusest tulenevad muutused bioloogiliste näitajate osas väikesed ning veekogu hüdro-morfoloogilisi omadusi polnud muudetud nii, et see mõjutaks elustikku. Keskine ökoloogiline seisund näitab, et inimtegevusest tulenevad bioloogiliste näitajate muutused on võrreldes referentsveekoguga mõõdukad. Halva ökoloogilise seisundi puhul on bioloogilised näitajad tugevasti erinevad veekogutüübi referentstingimistest, seejuures suur osa bioloogilistest tavakooslustest puuduvad. Rannikuveekogumite puhul on kesise või halvema seisundi peamiseks põhjuseks eutrofeerumine^{8,9}.

5.2 Läänemere seisundit mõjutavad inimtegurid

Läänemere kallastel elab ligikaudu 85 miljonit inimest, kellede tegevus maa ja vee peal mõjutavad Läänemere toimimist. Mõndade tegurite toimet võimendab Läänemere aeglane veevahetus, mille tagajärjel nt orgaanilised ained kuhjuvad ning lahustuvad väga aeglaselt¹⁰.

5.2.1 Eutrofeerumine

Eutrofeerumine Läänemeres on olnud probleemiks juba 1980st aastatest, pärast mida on toitainete sisend merre vähenenud. Toitained jõuavad Läänemerre looduslike protsesside teel ning läbi punkt- ja hajullikate. Looduslikest protsessidest on tingitud ligikaudu kolmandik kogu Läänemerre jõudvast toitainete kogusest. Inimteguritest tingitud (punkt- ja hajullikad) toitained satuvad merre peamiselt läbi jõgede ja otseste punktreaalallikate. Lämmastiku merre sattumisel on suur roll ka levikul õhu kaudu, mis moodustab 27% kogukoormusest. Aastane toitainete kogus Läänemerre on hinnanguliselt 826 000 tonni lämmastikku ning 30 900 tonni fosforit¹¹. Peamiseks lämmastiku allikaks on hajukoormus maa pealt, peamiselt põllumajandusest. Samuti erinevatest transpordi liikidest (sh laevandusest), veemajandusest, reoveepuhastusjaamadest, tööstusveest ning ka lähedal asuvatest ookeanitest. Fosfor pärineb peamiselt majapidamiste ning tööstuste heitveest ning ka väetistest¹².

Eutrofeerumise esmaseks tagajärjeks on vetikate, sh potentsiaalselt mürgiste sinivetikate ehk tsüanobakterite, vohamine. Vetikate vohamise tagajärjel väheneb vee läbipaistvus ning seejuures ka päikesevalguse jõudmine mere sügavamatesse veekihtidesse, mis omakorda mõjutab sealseid elusorganisme. Samuti suureneb orgaaniliste ainete sisaldus vees ja settes,

⁸ Pinnavee ja põhjavee seisund – Interaktiivne kaart. Pinnavee koondseisund 2020 // [link](#)

⁹ Kerr, M., Kovtun-Kante, A. (2021). Eesti pinnaveekogumite seisundi 2020. aasta ajakohastatud vahehindang // [link](#)

¹⁰ HELCOM. (2018). State of the Baltic Sea – Second HELCOM holistic assessment 2011-2016. Baltic Sea Environment Proceedings 155 // [link](#)

¹¹ HELCOM, 2018. Sources and pathways of nutrients to the Baltic Sea. Baltic Sea Environment Proceedings No. 153

¹² European Commission. (2021) Our Oceans, Seas and Coasts. Descriptor 5: Eutrophication // [link](#)

millega võib kaasnedä hapnikusalduse vähenemine merepõhjas, mis omab mõju elusorganismidele¹³.

Kuna minevikus on Läänemerre inimtekkeliselt liigselt toitaineid sattunud, on põhjasetetes kogunenud oluline fosforikogus. Hapnikupuuduse või madala hapnikutaseme korral vabaneb setetest fosfaat, mis suurendab toitainete kogukoormust mere ökosüsteemile ja aitab täiendavalt kaasa Läänemere eutrofeerumise nõiaringi jätkumisele¹⁴.

Samuti võib eutrofeerumise mõju avalduda ka sotsiaal-majanduslikule keskkonnale kalavarude vähenemise näol¹³.

5.2.2 Ohtlikud ained

Kemikaalid, raskemetallid, ravimid jmt jõuavad Läänemerre mitmest erinevast allikast (sh vee ja õhu kaudu), mh laevaremondist, kaubasadamatest, jääkreostusallikatest, reoveepuhastusjaamadest, puhastamata heitvee leketest, heitgaasidest, pestitsiididest jmt. Kuigi mõned on kergesti silmaga nähtavad (nt õlilaigud), siis teiste ainete olemasolu võib märgata alles siis, kui kahju on juba tehtud. Mitmed saasteained lagunevad aeglaselt ning nende mõju võib oluliselt suurenda toiduvõrku jõudes. Üks oluline ohtlike ainete rühm on fossiilkütuste, puidu või jäätmete põletamise kõrvalsaadused ja mitmesugused transpordisektoris kasutatavad kütused. Paljud ühendid on kergesti lenduvad ja suudavad õhu kaudu pikki maid läbida, osaledes seeläbi Läänemere merekeskkonna reostamises – isegi kui nende kasutamine on HELCOMi riikides keelatud^{10, 14}.

Paljusid aineid satub Läänemerre aina vähem ning mõned kõige mürgisemad ühendid on nüüd keelatud. Mitmed saasteained jäävad siiski setetes püsima ning võivad uuesti vette sattuda, näiteks merepõhja süvendamise või saastunud setete merre ladestamise käigus. Nii võivad need sattuda mere ökosüsteemi toiduvõrkudesse. Lisaks on endiselt merepõhja maetud sinna heidetud kemikaalid ja tavapärane laskemoon. Läänemeres leidub potentsiaalselt tuhandeid keskkonnale kahjulikke aineid, millest pideva jälgimise all on vaid mõned sajad¹⁴.

Saasteained vähendavad Läänemere vee kvaliteeti ning võivad tekitada tohutut kahju mere toimimisele. Lisaks vee kvaliteedi vähenemisele võib reostus mõjutada ka elusorganisme või bioloogilisi protsesse. Järjest enam luuakse seoseid erinevate haiguspuhangute ja saasteainete vahel, mis mõjutavad üksikuid vees elavaid isendeid või lausa populatsioone¹⁵.

5.2.3 Mereprügi

Mereprügi, sealhulgas mikroprügi, pärineb mitmesugustest maa- ja merepõhistest allikatest. Mereprügi on Läänemere rannikutel nähtav probleem, kuid seda esineb ka sügavamates veekihtides erinevates suurustes. Suurem prügi võib allaneelamisel või sellesse takerdudes olla loomadele kahjulik. Silmale nähtamatu mikroprügi jõuab toiduahela kaudu inimesteni tagasi. Ligikaudu 70% Läänemere prügist moodustab plast, mis on eraldi probleem materjali olemuse ja aeglase lagunemise tõttu. Kuigi mereprügi on keskkonnale kahjulik, siis omab see mõju ka sotsiaal-majanduslikule keskkonnale, mõjutades inimeste tegevusi (nt turism, vaba aja

¹³ Balti Keskkonnafoorum. (2009). Läänemeri meie ühine ja kordumatu aare // [link](#)

¹⁴ HELCOM Läänemere tegevuskava. 2021. aasta uuendatud väljaanne. Läänemere merekeskkonna kaitse komisjon, Oktoober 2021 // [link](#)

¹⁵ European Commission. (2021). Our Oceans, Seas and Coasts. Descriptor 8: Contaminants // [link](#)

veetmine) kui ka tervist. See võib negatiivset mõju omada ka kalastustarvikutele (lõhkudes nt võrku), saastada püügisaaki ning mõjutada ka navigeerimist. Samuti võib esineda seos mereprügi ja võõrliikide levimise vahel¹⁶.

Prügi võib merre jõuda randadest, jõgedest, heitveest, kalastamise käigus, puhkemajanduse ja turismitegevuste tõttu, ebaseaduslikult või kogemata prügistamisega, laevaõnnetuste tagajärjel, veealuse kaevandamisega jmt tegevuste tõttu¹⁷. Laevandus, kalandus, vesiviljelus ning avamererajatised on meres leiduva prügi allikad, näiteks kauba- või lõbusõidulaevadelt juhuslikult vette sattuvate või tahtlikult vette heidetavate jäätmete kaudu¹⁸.

Mikroprügi, sealhulgas plastist mikroosakesed, satuvad merekeskkonda eelkõige heitvee, töötlemata või ebapiisavalt töödeldud sademevee ja lumesulamisvee kaudu. See võib pärineda ka suurema plastprügi keskkonnas lagunemisest¹⁸.

Olulist negatiivset mõju omavad merepõhja kuhjunud kalapüügivõrgud, kuna erinevad meres pesitsevad või saaki püüdmis käivad loomaliigid takerduvad neisse. Mereprügil on pikaajaline negatiivne mõju – algselt suurem prügi laguneb ajapikku mikroprügiks ning lagunemise käigus võib avalduda erinev keemiline mõju¹⁶.

5.2.4 Veealune müra

Inimeste poolt tekitatud veealune müra võib loodusliku mürataseme tõsta saastavale tasemele. Vee all kostuvad helid kõvasti kaugemale heli tekitajast ning seejuures võib eristada kahte liiki müra – pidevat ning impulssmüra. Inimtekkeline pidev müra võib pärineda sildadest, vees paiknevatest tuulegeneraatoritest, laevandusest jm. Pidev müra võib aga takistada loomade omavahelist suhtlust ning orienteerumiseks vajalikke signaale. Impulssmüra võib olla tekitatud vee all läbiviidavatest lõhkamistest jms lühiajalistest müra tekitavatest tegevustest. Selline müra võib loomi neile olulistest kohtadest (nt söögi-, pesitsus-, kudemispaikadest) eemale peletada. Samuti on oht, et loomad kaotavad ajutiselt või püsivalt kuulmise, millest nad aga sõltuvad, kuna selle abil nad orienteeruvad, suhtlevad ning püüavad saaki^{16,19}.

5.2.5 Võõrliigid

Võõrliigid jõuavad Läänemerre inimtegevuste tagajärjel, eelkõige kalanduse ja meretranspordiga ballastvees. Ligikaudu 140 võõrliiki või teadmata päritoluga liiki on leidnud oma tee Läänemerre. Ajapikku võõrliigid kohanevad uute keskkonnatingimustega ning võivad hakata levima väga ulatuslikult, muutudes invasiivseteks ning mõjutades omakorda ka toiduahelat. Samuti võib esineda oht bioloogilise mitmekesisuse ning ökosüsteemide mõjutamisele^{16,20}.

¹⁶ HELCOM. (2018). State of the Baltic Sea – Second HELCOM holistic assessment 2011-2016. Baltic Sea Environment Proceedings 155 // [link](#)

¹⁷ European Commission. (2021). Our Oceans, Seas and Coasts. Descriptor 10: Marine Litter // [link](#)

¹⁸ HELCOM Läänemere tegevuskava. 2021. aasta uuendatud väljaanne. Läänemere merekeskkonna kaitse komisjon, Oktoober 2021 // [link](#)

¹⁹ Oceancare. (2021). Underwater Noise: Consequences // [link](#)

²⁰ European Commission. (2021). Our Oceans, Seas and Coasts. Descriptor 2: Non-indigenous Species // [link](#)

5.2.6 Elusressursside püük

Elusressursside püük on Läänemere kallastel elavatele inimestele oluliseks sissetulekuallikaks. Püütud saaki kasutatakse nii toiduks kui ka algmaterjalina teistes tööstustes (nt kalaõli tootmine). Varusid tuleks aga kasutada jätkusuutlikult, et püük/jaht oleks võimalik ka tulevikus. Eelnev on ka üks põhjustest, miks elusressursside liigne püük võib olla keskkonnale kahjulik. Ülepüük võib viia mõne liigi varude olulise vähenemiseni või isegi väljasuremiseni. See omakorda võib mõju omada ka toiduahelale. Euroopa kalandussektor sõltub hetkel noortest ja väikestest kaladest, mida püütakse enne, kui nad jõuavad paljuneda^{21,22}.

5.2.7 Merepõhja häirimine ja selle kadu

Merepõhi on oluline faktor mereelanikele bioloogilise mitmekesisuse ning eluks vajalike ressursside näol. Inimtegevuse tagajärjel võidakse sealset struktuuri muuta mh avamere taristutega, sadamatega, sildumisrajatistega, kaadamisega, veealuse kaevandamisega teatud kalandusvõtetega, reostamisega, võõrliikide sissetoomisega jmt. Merepõhja häirimisega seotud tegevused mõjutavad otseselt merepõhja, samas võivad kaudselt mõjutada ka merepõhja elupaiku või tervet mereökosüsteemi, nt vee läbipaistvuse vähendamise kaudu. Seejuures on ühed tegevused püsivad, teised ajutised. Viimaste andmete kohaselt (2011–2016) on Läänemere merepõhjust alla 1% kadunud, kuid umbes 40% on häiritud^{21,23}.

5.3 Bioloogiline mitmekesisus, kaitstavad loodusobjektid ja Natura 2000 võrgustiku alad

Muude veeökosüsteemidega võrreldes elab Läänemeres suhteliselt vähe looma- ja taimeliike. Läänemere bioloogiline mitmekesisus koosneb riimvee tingimustega kohanenud mere- ja mageveeliikide ainulaadsest segust ning vähestest tõelistest riimveeliikidest. Läänemere põhja- ja idaosas, kus soolsus on madal, saab vähem mereliike vohada ning mereelupaikades, eriti lehtersuudmetes ja rannikuvetes, on ülekaalus mageveeliigid²⁴.

Läänemeres elab ligi 100 erinevat kalaliiki, seejuures paljud liigid pärinevad järvedest ja jõgedest. Samuti leidub liike, kes elavad ka Atlandi ookeanis, kuid mõned neist ei saa Läänemeres vee madala soolsuse tõttu järglasi ning on ookeanis elavatest liigikaaslastest palju väiksemad. Läänemeres on väga levinud kilu, räim ja lest. Läänemeres on ka väga liigirohke linnustik, mis jaguneb kahte suurde rühma – läbirändavad linnud ja haudelinnud. Läbirändavad linnud on kevaditi teel põhja ja sügisei lõunasse, kuid haudelinnud jäävad Läänemere piirkonda pesitsema ja poegi hauduma. Tüüpilisteks merelindudeks on hahk, merisk ja jääkoskel, kuid esineb ka selliseid linde, keda võib kohata nii järvede kui ka mere ääres (nt kajakad, luiged ja merikotkad). Läänemeres ning selle ääres ei ela aga palju imetajaid, kuid võib kohata hülgeid (viiger- ja hallhülgeid), harilikku pringlit, mügri ehk vesirotti ning ka ondatrat. Vetikad on esindatud võõnditena, seejuures kõige madalamas võõndis kasvavad rohevetikad, seejärel pruunvetikad ning kõige sügavamal punavetikad. Vetikad pakuvad varju

²¹ HELCOM. (2018). State of the Baltic Sea – Second HELCOM holistic assessment 2011-2016. Baltic Sea Environment Proceedings 155 // [link](#)

²² European Commission. (2021). Our Oceans, Seas and Coasts. Descriptor 3: Commercial Fish and shellfish // [link](#)

²³ European Commission. (2021). Our Oceans, Seas and Coasts. Descriptor 6: Sea-floor Integrity // [link](#)

²⁴ Keskkonnaministeerium. (2021). Merekeskkonna kaitse // [link](#)

selgrootutele ja kaladele. Selgrootutest on Läänemeres esindatud loomplankton (suurim meririst ehk millimallikas), kaldaveest võib leida kirpvähilisi, süvameres ning sobivate tingimuste puhul ka mere erinevates sügavuskihtides ka merikilki. Läänemere põhjas leidub ka karpe, Eesti vetes on levinud balti lamekarp ja söödav rannakarp²⁵.

Eestis on teada enam kui 30 000 liiki, kuid hinnanguliselt leidub siin enam kui 40 000 liiki²⁶. Eesti vetes leidub hinnanguliselt 75 kalaliiki, merekalu rannikuvees leidub umbes 30 liiki²⁷. Elupaiga tüübi oluline tegur – merepõhja iseloom – on Läänemeres ja selle idaosas Balti riikide rannikul väga erinev, kuid laias laastus võib need eristada kõva ja pehme põhja elupaigatüüpideks. Kõva põhja liikideks on kristalliline aluskord, kõvad ja pehmed settekivimid, karid, kivine põhi, kruusapõhi, kõva savipõhi, kruusa-karbipõhi ja rannakarbipõhi. Pehme põhi võib olla kaetud liiva, muda, turba või segasetetega. Põhjaelupaikade kõige tüüpilisemad taimed on merihein ja mitmesugused rohe-, pruun- või punavetikad. Meres on liivapõhjal üldiselt vaid üksikuid taimi, kuid kividel kasvavad tihedad vetikate kogumid. Kivipõhja ja karisid eelistavad suured vetikaliigid ning merepõhjale kinnituvad loomad. Pehme põhi sobib paremini soontaimedele ja pinnases elavatele loomaliikidele. Liikide mitmekesisus on kõrgem aga varjulistes piirkondades, väikestes jõesuudmetes ja lahtedes, kuid lainete otsese mõju alla jäävate alade raskete elutingimustega suudavad kohaneda vaid vähesed liigid. Eesti põhjaelupaigad on seega teiste Balti riikide merealaga võrreldes mitmekesisemad²⁸.

2020. aasta 31. detsembri seisuga oli Eestis kokku 3946 kaitstavat loodusobjekti, nendest rahvusparke 6, KOV tasandil kaitstavaid loodusobjekte 22, vana ehk uuendamata kaitsekorraga alasid 38, looduskaitsealasid 231, maastikukaitsealasid 156, hoiualasid 319, parke ja puistuid 471, kaitstavaid looduse üksikobjekte 1070 ning püsielupaiku 1633²⁹. Kaitsealust pinda on Eestis kokku 23% ulatuses kogupindalast (maismaa ja vee-ala kokku), seejuures territoriaalmerest on kaitse all 27%, mereala koos majandusvööndiga on kaitstud 18,7% ulatuses³⁰. 2017. aasta seisuga koosneb Eesti Natura 2000 võrgustik 66 linnualast ja 542 loodusalast, kogupindalaga 14 863 km². Pisut alla poole Natura aladest asub meres ning Eesti maismaa territooriumist on Natura 2000 aladega kaetud 17%³¹.

²⁵ Eesti Merebioloogia Ühing. Läänemere elustik // [link](#)

²⁶ Loodusveeb. (2021). Liigiline mitmekesisus // [link](#)

²⁷ Riigiportaal. (2021). Kalandus // [link](#)

²⁸ Balti Keskkonnafoorum. (2009). Läänemeri meie ühine ja kordumatu aare // [link](#)

²⁹ Keskkonnaministeerium. (2021). Looduskaitse // [link](#)

³⁰ Keskkonnaagentuur. (2021). Looduskaitse arvudes // [link](#)

³¹ Keskkonnaministeerium. (2021). Natura 2000 // [link](#)

6. Strateegilise planeerimisdokumendiga eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju

KSH objektiks olev merestrateegia meetmekava 2022-2027 on seotud riikliku ehk üldise tasandiga, millega pannakse paika meetmed mere hea keskkonna seisundi (HKS) saavutamisele. Seetõttu on hinnatavad mõjuvaldkonnad määratletud tuginedes meetmekavale eelnevalt välja töötatud mereala hea keskkonnaseisundi saavutamiseks vajalikele tunnustele. EL merestrateegia raamdirektiivist (2008/56/EÜ) lähtuvalt arvestatakse hea keskkonnaseisundi määratlemisel 11 kvalitatiivset tunnust: bioloogiline mitmekesisus (D1), võõrliigid (D2), kaubanduslikud kalad jm liigid (D3), toiduvõrk (D4), eutrofeerumine (D5), merepõhja terviklikkus (D6), hüdrograafilised tingimused (D7), saasteainete sisaldus (D8), saasteained mereandides (D9), mereprügi (D10) ning energia, sealhulgas veealune müra (D11). Nimetatud tunnuseid käsitletakse KSH looduskeskkonna mõjuvaldkondadena.

Meetmekava elluviimisega eeldatavalt kaasneva mõju hindamine looduskeskkonnale (sh veekeskond, atmosfäär, merepõhi ja rannikud):

- mõju bioloogilisele mitmekesisusele, toiduvõrkudele ning merepõhja ja veesamba kooslustele ning kaubanduslikele kaladele jm liikidele (tunnused D1, D3, D4 ja D6);
- mõju seoses võõrliikidega (tunnus D2)
- mõju mereelupaikadele (merepõhja terviklikkus ning hüdrograafilised tingimused) ja muudele merekeskkonna füüsikalistele näitajatele (veealune müra), sh mõju kaitstavatele loodusobjektidele ning Natura 2000 alade kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele (tunnused D6, D7, D11);
- mõju merevee kvaliteedile, sh eutrofeerumisele, saasteainete sisaldusele veekeskkonnas ning saasteainete sisaldusele mereandides, mereprügi mõju (tunnused D5, D8, D9 ja D10).

Meetmekava elluviimisega eeldatavalt kaasneva sotsiaal-majandusliku mõju hindamine:

- mõju inimeste tervisele, heaolule (eeskätt tööhõivele ja merendusega seotud ettevõtlusele ning teadus- ja arendustegevusele) ja varale;
- mõju merekuultuuripärandile ja rannäärsele traditsioonilisele eluviisile.

Lisaks eeltoodule analüüsitakse kliimamuutustest tingitud mõju Merestrateegia meetmekavas välja pakutud täiendavate meetmete rakendamisele.

Nimetatud valdkondadele avalduvat mõju hinnatakse ja analüüsitakse KSH aruande koostamise käigus. Strateegilise dokumendi elluviimisega kaasneva eeldatavalt olulise keskkonnamõju täpne iseloom ning ulatus selgub mõjud hindamise käigus ning esitatakse KSH aruandes.

Hetkel teadaolevate asjaolude alusel võib esineda Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027 meetmete rakendamisel riigipiiriülene mõju, mistõttu koostöös Keskkonnaministeeriumiga küsitakse KSH programmi ja aruande kohta seisukohti ühist merepiiri omavatel naaberriikidelt – Lätist, Rootsist, Soomest ja Venemaalt. Eesti merestrateegia meetmekava koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamisest informeeritakse ka ülejäänud Läänemere piirkonna riike.

Tulenevalt asjaolust, et KSH ulatus hõlmab kogu Eesti mereala territooriumi, võivad kavandatavad tegevused mõjutada ka olemasolevaid Natura 2000 alasid. Kuna tegemist on riikliku tasandi meetmekavaga, siis ei viida KSH käigus läbi detailset Natura asjakohast

hindamist. Küll aga esitatakse hinnang meetmetega seoses Natura 2000 aladele avalduda võiva potentsiaalse mõjud kohta ning seatakse vajadusel tingimused Natura 2000 alade soodsa seisundi säilitamiseks.

KSH protsessi käigus võib võimaliku uue ja olulise informatsiooni ilmnemisel käsitletavate teemade ring laieneda.

7. KSH metoodika

KSH viiakse läbi vastavalt KeHJS ja olemasolevatele asjakohastele juhendmaterjalidele. KSH tugineb sellele, et hinnatakse strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega tõenäoliselt kaasnevat olulist mõju, nii negatiivset kui ka positiivset. Keskkonnamõju on oluliselt negatiivne, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara. Keskkonnamõju on oluliselt positiivne, kui see vähendab eeldatavalt oluliselt tegevuskoha keskkonnakoormust (nt vähendatakse keskkonnasaastet või ressursikasutust) või tagatakse meetmed looduslike alade seisundi säilimisele või paranemisele, inimese tervise ja heaolu paranemisele ning kultuuripärandi või vara säilimisele. KSH koostamisel kasutatakse kahte metoodilist lähenemist: vastavusanalüüs ja välismõju analüüs.

Vastavusanalüüs kujutab meetmekavaga seatud meetmete hindamist, kuivõrd on meetmekava kooskõlas ja vastavuses teiste strateegiliste dokumentidega seatud asjakohaste eesmärkidega. Vastavusanalüüsi käigus analüüsitakse, kas väljatöötatud meetmed aitavad või ei aita kaasa erinevate rahvusvaheliste, Euroopa Liidu ja Eesti riigisiseste poliitiliste keskkonnaalaste eesmärkide saavutamisele. Võrreldavate strateegiliste dokumentide loetelu on esitatud peatükis 4.

Välismõju analüüs on lähenemine, mis võrdleb kavandatavaid tegevusi välismõju spektri osas. Välismõju analüüsi käigus antakse ülevaade käsitletava valdkonna hetkeseisust ning peamistest probleemidest. Analüüsitakse milliseid loodus- ja sotsiaal-majandusliku keskkonna valdkondi ning millises ulatuses kavandatavate meetmetega mõjutatakse ning vajadusel esitatakse ettepanekuid meetmete täiendamiseks või täpsustamiseks. Analüüsitavad mõjuvaldkonnad on esitatud ptk 6.

Käesolevas KSH keskendutakse meetmekavaga seatud uute meetmete hindamisele. Välismõju analüüsi käigus hinnatakse mõju eelkõige kvalitatiivselt erinevate loodus- ja sotsiaal-majandusliku keskkonna valdkondade suhtes. Võimalusel hinnatakse mõju eri keskkonnavaldkondadele ka kvantitatiivselt. Arvestades meetmekava strateegilist taset ja seda, et planeeritud meetmete osas puudub sageli piisavalt detailne informatsioon, on siiski kvantitatiivsete hinnangute andmine keeruline ning seetõttu pole paljude keskkonnavaldkondade osas võimalik. KSH käigus antavad hinnangud jagunevad üldjuhul lühi- ja pikaajalisteks.

KSH lähtub strateegilise planeerimisdokumendi täpsusastmest, mistõttu hinnatakse mõju oluliselt üldisemal tasemel kui näiteks tegevusloa tasandil, seejuures ei viida KSH käigus läbi täiendavaid uuringuid. Hinnangute andmisel tuginetakse olemasolevatele seire-, statistika- ja teadusandmetele, asjakohastele merekeskkonnaga seotud uuringutele, sh Eesti merestrateegia elluviimisel ning ajakohastamisel läbiviidud uuringutele ning aruannetele.

Meetmekava keskkonnamõju strateegilisel hindamisel on tulenevalt strateegia üldistustasemest aga ka valdkonna keerukusest väga oluline kumulatiivse mõju käsitlus, sest kumulatiivsete efektide osakaal üldises mõju spektris võib olla oluline. Kumulatiivse mõju hindamine viiakse läbi välismõju hindamise järgselt.

Natura mõju hindamine

Meetmekavaga kaasnevate mõjude hindamine rahvusvahelisele Natura 2000 võrgustikule viiakse läbi vastavalt loodusdirektiivi artikli 6 lõigetele 3 ja 4 ning KEHJS-e § 45 alusel. Hindamisel tuginetakse juhendile „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi

artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“ (KeMÜ, 2019) ning Euroopa Komisjoni Natura hindamise juhendi uue versiooniga³².

Natura hindamine viiakse läbi KSH aruande koostamise etapis, vastavuses meetmekava täpsusastmega. Natura hindamise eesmärk on teha kindlaks tundlikud või haavatavad alad või muud võimalikud ohud või konfliktid Natura 2000 võrgustiku aladega, et neid saaks kavandamisprotsessi hilisemates etappides arvesse võtta. Analüüs peab tegema kindlaks peamised mõjud Natura 2000 võrgustikule üldisel tasandil, võimalikud üldised leevendusmeetmed, võimalikud alternatiivid ja võimaliku kumulatiivse mõju.

Natura hindamine vormistatakse KSH aruandes eraldi peatükina.

³² Euroopa Komisjon, 2021. Natura ET 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta // [link](#)

8. Strateegilise planeerimisdokumendi koostamisest eeldatavalt mõjutatavad ja huvitatud asutused ning isikud

Isikud ja asjaomased asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi antud strateegilise planeerimisdokumendi vastu, on esitatud tabelis 8.1.

Tabel 8.1 Strateegilise planeerimisdokumendi koostamisest eeldatavalt mõjutatavad ja huvitatud asutused ning isikud

Isik või asutus	Seos kavandatava tegevusega	Teavitamine (KeHJS § 37 lg 1)
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Asjaomane asutus. Mere- ja siseveelaevaliikluse ohutus ja keskkonnakaitse, kaubanduslik meresõit, sadamate töö	e-kirjaga
Siseministeerium	Asjaomane asutus. Merereostusseire temaatika ning mereotsingute ja -pääste korraldamine	e-kirjaga
Maaeluministeerium	Asjaomane asutus. Kalanduspoliitika kavandamine ja elluviimine, looma- ja taimekaitsega seotud tegevuste koordineerimine, toidu ohutuse ja nõuetekohasuse tagamine	e-kirjaga
Haridus- ja Teadusministeerium	Asjaomane asutus Teadus- ja hariduspoliitika (sh merenduses, kalanduses ja vesiviljeluses)	e-kirjaga
Sotsiaalministeerium	Asjaomane asutus. Tööelu- ja tööturupoliitika arendamine ja elluviimine, tervist säästva ja tervisliku elukeskkonna tagamine	e-kirjaga
Rahandusministeerium	Asjaomane asutus. Mereala ruumilineplaneering	e-kirjaga
Kaitseministeerium	Asjaomane asutus. Merel toimuvad kaitseõppused/õhkamised ja sellest tulenev müra. Merereostuse avastamise, lokaliseerimise ja likvideerimise korraldamine alates 2023. a	e-kirjaga
Keskkonnaamet	Asjaomane asutus.	e-kirjaga

Isik või asutus	Seos kavandatava tegevusega	Teavitamine (KeHJS § 37 lg 1)
	Kaitsealuste loodusobjektide osas kaitsealade valitseja. Veemajanduskavade rakendamine, jäätmemajandus Keskkonnalubade andja (sh vee erikasutus meres).	
Keskkonnaagentuur	Asjaomane asutus. Riikliku keskkonnaseire korraldaja	e-kirjaga
Transpordiamet	Asjaomane asutus. Transpordiliikide, sh veetranspordi, arendamine; sadamad; reederid	e-kirjaga
Põllumajandus- ja Toiduamet	Asjaomane asutus. Põllumajandustegevus, maaparandus, toiduohutus, kutseline kalapiiük	e-kirjaga
Politsei- ja Piirivalve Amet	Asjaomane asutus. Mereotsingute ja -pääste korraldamine	e-kirjaga
Päästeamet	Asjaomane asutus. Mereotsingutes ja -päästetööl osalemine kaldalähedasel merealal, kui esineb vahetu oht inimese elule ja tervisele. Naftareostuskorje rannikualadelt	e-kirjaga
Kaitsevägi	Asjaomane asutus Merereostuse avastamise, lokaliseerimise ja likvideerimise korraldamine	e-kirjaga
Tarbjakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet	Asjaomane asutus. Hoonestuslubade menetlemine merealal	e-kirjaga
Muinsuskaitseamet	Asjaomane asutus. Kultuurimälestised merealal	e-kirjaga
Terviseamet	Asjaomane asutus. Suplusvee kvaliteet	e-kirjaga
Keskkonnainvesteeringute Keskus	Asjaomane asutus. MSRD rakendamise ja selleks vajalike uuringute rahastamine	e-kirjaga

Isik või asutus	Seos kavandatava tegevusega	Teavitamine (KeHJS § 37 lg 1)
Riigimetsa Majandamise Keskus Põlula kalakasvatuse (RMK)	Asjaomane asutus. Kalade taastasustamine	e-kirjaga
Merega piirnevad Eesti kohalikud omavalitsused: <ul style="list-style-type: none"> • Saaremaa vald • Hiiumaa vald • Muhu vald • Vormsi vald • Kihnu vald • Ruhnu vald • Häädemeeste vald • Pärnu linn • Lääneranna vald • Lääne-Nigula vald • Haapsalu linn • Lääne-Harju vald • Harku vald • Tallinn • Viimsi vald • Jõelähtme vald • Kuusalu vald • Loksa linn • Haljala vald • Viru-Nigula vald • Toila vald • Sillamäe linn • Narva-Jõesuu linn 	Asjaomane asutus. Võivad olla mõjutatud meetmekava tegevustest	e-kirjaga
Eesti Sadamate Liit	Huvitatud isik Eesti merenduse edendamine ja hoidmine, sadamate koostöö organiseerimine	e-kirjaga
Eesti Keskkonnaühenduste Koda	Huvitatud isik Keskkonnakaitse edendamine	e-kirjaga
Eesti Kalurite Liit	Huvitatud isik Kalurite esindamine	e-kirjaga
Eesti Kalaliit	Huvitatud isik Kalanduse arendamine	e-kirjaga
Eesti Avamere Vesiviljelejate Ühistu	Huvitatud isik	e-kirjaga
Eesti Harrastuskalastajate Liit	Huvitatud isik	e-kirjaga
Eesti Traalpüügi Ühistu	Huvitatud isik	e-kirjaga
Eesti Kutseliste Kalurite Ühistu	Huvitatud isik	e-kirjaga
Eesti Kalapüügiühistu	Huvitatud isik	e-kirjaga
MTÜ Harju Kalandusühing	Huvitatud isik	e-kirjaga
MTÜ Hiiukala	Huvitatud isik	e-kirjaga
MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Selts	Huvitatud isik	e-kirjaga
MTU Liivi Lahe Kalanduskogu	Huvitatud isik	e-kirjaga
MTÜ Saarte Kalandus	Huvitatud isik	e-kirjaga
MTÜ Virumaa Rannakalurite Ühing	Huvitatud isik	e-kirjaga
Tartu Ülikooli Kalanduse Teabekeskus	Huvitatud isik	e-kirjaga

Isik või asutus	Seos kavandatava tegevusega	Teavitamine (KeHJS § 37 lg 1)
Tallinna Tehnikaülikooli Eesti Mereakadeemia	Huvitatud isik	e-kirjaga
Tallinna Tehnikaülikooli Meresüsteemide Instituut	Huvitatud isik	e-kirjaga
Tartu Ülikooli Mereinstituut	Huvitatud isik	e-kirjaga
Maaülikooli Põllumajandus- ja keskkonnainstituut Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut	Huvitatud isik	e-kirjaga
Muu asutus või isik	Mõjutatud või huvitatud laiem avalikkus	Teavitatakse ajalehes ja Ametlikes Teadaannetes

Hetkel teadaolevate asjaolude alusel võib esineda Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027 meetmete rakendamisel riigipiiriüleline mõju, mistõttu koostöös Keskkonnaministeeriumiga küsitakse KSH programmi ja aruande kohta seisukohti ühist merepiiri omavatel naaberriikidelt – Lätist, Rootsist, Soomest ja Venemaalt. Eesti merestrateegia meetmekava koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamisest informeeritakse ka ülejäänud Läänemere piirkonna riike.

Lähtuvalt laekunud seisukohtadest, soovivad meetmekava ning KSH edasistes protsessides olla kaasatud Läti (seisukoht registreeritud Keskkonnaministeeriumi (KeM) dokumendihaldussüsteemis (DHS) nr 16-3/22/619-19 all), Soome (seisukoht registreeritud KeM DHS-is nr 16-3/22/619-20 all) ning Rootsi (seisukoht registreeritud KeM DHS-is nr 16-3/22/619-22 all). Poolat (seisukoht registreeritud KeM DHS-is nr 16-3/22/619-10 all) ning Taanit (seisukoht registreeritud KeM DHS-is nr 16-3/22/619-21 all) edasistesse protsessidesse ei kaasata.

9. KSH läbiviimise ning meetmekava koostamise ajakava

KSH läbiviimise ning meetmekava koostamise ajakava on esitatud tabelis 9.1.

Tabel 9.1 KSH ning meetmekava protsessi läbiviimise ajakava

Etapp	Läbiviimise aeg
KSH programmi eelnõu koostamine ja tõlkimine inglise keelde	Detsember 2021
KSH programmi kohta seisukohtade küsimine, asjaomastelt asutustelt. Läti, Rootsi, Soome ja Venemaa käest seisukohtade küsimine ning vajadusel KSH programmi täiendamine	Veebruar – märts 2022
Esialgsed uued meetmed on kirjeldatud ja avalikustamine läbiviidud	Märts – mai 2022
KSH programmi avalikustamine ja KSH programmi täiendamine lähtuvalt avalikustamise tulemustest	Aprill 2022
KSH programmi esitamine nõuetele vastavuse kontrollimiseks	Mai 2022
Meetmete kulude ja tulude, kulutõhususe ja tehnilise teostatavuse analüüsid ning meetmekava kogumaksumuse hinnang koos eelarvehandite jaotusettepanekuga	Juuni 2022
Meetmete sotsiaalmajanduslik analüüs	Juuni 2022
KSH aruande koostamine ja tõlkimine	Juuni – juuli 2022
KSH aruande kohta seisukohtade küsimine asjaomastelt asutustelt. Läti, Rootsi, Soome ja Venemaa käest seisukohtade küsimine ning vajadusel KSH aruande täiendamine	Juuli – september 2022
KSH aruande avalikustamine	Oktoober – november 2022
Eesti merestrategia meetmekava 2022-2027 eelnõu esmane versioon	November 2022
KSH aruande esitamine nõuetele vastavuse kontrollimiseks, sh KSH aruande kooskõlastamine asjaomaste asutustega	Detsember 2022 – jaanuar 2023
KSH aruande nõuetele vastavaks tunnistamine	Veebruar 2023
Eesti merestrategia meetmekava 2022-2027 eelnõu avalikustamine ja kinnitamine Keskkonnaministri käskkirjaga	Veebruar – märts 2023
Meetmekava aruandlus Euroopa Komisjonile	Märts – aprill 2023

10. Strateegilise planeerimisdokumendi ja selle KSH koostamise korraldaja, strateegilise planeerimisdokumendi koostaja ja kinnitaja ning KSH eksperdi andmed

Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027 koostamise korraldaja, koostaja:

Keskonnaministeerium

Aadress: Paldiski mnt 96, 13522 Tallinn

Kontaktisik: Rene Reisner

E-post: rene.reisner@envir.ee

Telefon: 626 2855

KSH läbiviija:

OÜ Alkranel

Aadress: Riia 15b, 51010 Tartu

Juhtekspert: Alar Noorvee (KMH litsents nr KMH0098)

E-post: alar@alkranel.ee

Telefon: 736 6676; 554 0579

KSH ekspertrühma koosseis:

- Alar Noorvee (OÜ Alkranel) – KSH juhtekspert. Haridus: Tartu Ülikooli Keskkonnatehnoloogia PhD, töökogemus KMH/KSH valdkonnas: üle 15 aasta. Mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: mõju bioloogilisele mitmekesisusele, mõju merevee kvaliteedile, sh eutrofeerumisele, saasteainete sisaldusele veekeskkonnas ning saasteainete sisaldusele mereandides, mereprügi mõju. mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale;
- Tanel Esperk (OÜ Alkranel) – keskkonnaekspert. Haridus: Tartu Ülikooli Keskkonnatehnoloogia MSc, töökogemus KMH/KSH valdkonnas: üle 10 aasta. Mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: mõju bioloogilisele mitmekesisusele, toiduvõrkudele ning merepõhja ja veesamba kooslustele ning kaubanduslikele kaladele jm liikidele, mõju seoses võõrliikidega, mõju Natura 2000 võrgustikule;
- Elar Põldvere (OÜ Alkranel) – keskkonnaspetsialist. Haridus: Tartu Ülikooli Keskkonnatehnoloogia PhD, töökogemus KMH/KSH valdkonnas: üle 15 aasta. Mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: mõju merevee kvaliteedile, sh eutrofeerumisele, saasteainete sisaldusele veekeskkonnas ning saasteainete sisaldusele mereandides, mereprügi mõju;
- Paula Nikolajeva (OÜ Alkranel) – keskkonnakonsultant. Haridus: Tallinna Tehnikaülikool, magistrikraad tööstusökoloogias. Töökogemus KMH/KSH valdkonnas: üle 1 aasta. Mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: mõju bioloogilisele mitmekesisusele, toiduvõrkudele ning merepõhja ja veesamba kooslustele ning kaubanduslikele kaladele jm liikidele, mõju seoses võõrliikidega, mõju Natura 2000 võrgustikule;
- Terje Liblik (OÜ Alkranel) – keskkonnakonsultant. Haridus: Tallinna Tehnikaülikool, magistrikraad tööstusökoloogias. töökogemus KMH/KSH valdkonnas: üle 4 aasta. Mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, mõju merekultuuripärandile.

Vajadusel kaasatakse KSH koostamisse täiendavaid eksperte.

KSH juhteksperdi, Alar Noorvee, nõuetele vastavuse kinnitus on esitatud strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldajale käesolevast programmist eraldiseisvana.

KSH juhteksperdi Alar Noorvee omab KSH läbiviimise õigust (vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse §34 lg-st 4) sest:

- on omandanud kõrghariduse Tartu Ülikoolis (magistrikraad (MSc) ning doktorikraad (PhD) keskkonnatehnoloogias);
- omab enam kui 15-aastast töökogemust keskkonnamõju hindamiste ja keskkonnamõju strateegiliste hindamiste juhteksperdina. Omab keskkonnaalast töökogemust alates 2000. aastast. KMH litsents (nr KMH0098) esmakordselt omistatud 2003. a. Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhteksperdi kogemust omab alates 2006. a;
- on läbinud MTÜ Keskkonnamõju Hindajate Ühing poolt läbiviidud Keskkonnamõju strateegilise hindamise koolituse 60 tunni mahus (2016. aastal);
- on läbinud juhtimisalase koolituse enam kui 60 tunni mahus Estonian Business Schoolis - Projektijuhtimise meistriklasse (3 EAP; 1 EAP = 26 tundi maht, vastavalt 3EAP = 78 tundi);
- omab pikaajalist kogemust erinevate projektide juhtimisel. On mh läbi viinud järgmised valdkonnaga haakuvad strateegiliste planeerimisdokumentide keskkonnamõju strateegilised hindamised:
 - Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021–2027 rakenduskava keskkonnamõju strateegiline hindamine (seisuga detsember 2021 KSH aruanne avalikustamisel);
 - Eesti merestrateegia meetmekava Eesti mereala hea keskkonnaseisundi saavutamiseks ja säilitamiseks keskkonnamõju strateegiline hindamine ning selle raames riiklikule arengukavale „Eesti Merenduspoliitika 2012-2020“ keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine (2015-2016);
 - Hiiu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine (2012-2014).
- ekspert tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte ning on keskkonnamõju strateegilisel hindamisel erapooletu ja objektiivne.

Kasutatud materjalid

1. Balti Keskkonnafoorum. (2009). Läänemeri meie ühine ja kordumatu aare
2. Eesti Merebioloogia Ühing. Läänemere elustik. <http://www.merebioloogia.ee/laanemere-elustik-2/>
3. Euroopa Komisjon. (2021). Natura ET 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta. https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/pdf/methodological-guidance_2021-10/ET.pdf
4. European Commission. (2021) Our Oceans, Seas and Coasts. Descriptor 5: Eutrophication
5. European Commission. (2021). Our Oceans, Seas and Coasts. Descriptor 8: Contaminants
6. European Commission. (2021). Our Oceans, Seas and Coasts. Descriptor 10: Marine Litter
7. European Commission. (2021). Our Oceans, Seas and Coasts. Descriptor 2: Non-indigenous Species
8. European Commission. (2021). Our Oceans, Seas and Coasts. Descriptor 3: Commercial Fish and shellfish
9. European Commission. (2021). Our Oceans, Seas and Coasts. Descriptor 6: Sea-floor Integrity
10. HELCOM Läänemere tegevuskava. 2021. aasta uuendatud väljaanne. Läänemere merekeskkonna kaitse komisjon, oktoober 2021.
11. HELCOM, 2018. Sources and pathways of nutrients to the Baltic Sea. Baltic Sea Environment Proceedings No. 153
12. HELCOM. (2018). State of the Baltic Sea – Second HELCOM holistic assessment 2011-2016. Baltic Sea Environment Proceedings 155
13. Kerr, M., Kovtun-Kante, A. (2021). Eesti pinnaveekogumite seisundi 2020. aasta ajakohastatud vahehindang.
14. Keskkonnaagentuur. (2021). Looduskaitse arvudes. <https://kaur.maps.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=2c6a3fc7ed4641f4b69d20c670732077>
15. Keskkonnaagentuur. (2021). Meri. <https://keskkonnaagentuur.ee/keskkonnaagentuuri-tegevusvaldkonnad/vesi/meri>
16. Keskkonnaministeerium. (2019). Eesti mereala keskkonnaseisund 2018
17. Keskkonnaministeerium. (2021). Looduskaitse. <https://envir.ee/elusloodus-looduskaitse/looduskaitse>
18. Keskkonnaministeerium. (2021). Merekeskkonna kaitse. <https://envir.ee/keskkonnakasutus/merekeskkonna-kaitse>
19. Keskkonnaministeerium. (2021). Natura 2000. <https://envir.ee/elusloodus-looduskaitse/looduskaitse/natura-2000>
20. Loodusveeb. (2021). Liigiline mitmekesisus. <https://loodusveeb.ee/et/themes/teemad/mis-liik-mis-alamliik-mis-populatsioon-mis-takson>
21. Oceancare. (2021). Underwater Noise: Consequences
22. Pinnavee ja põhjavee seisund – Interaktiivne kaart. Pinnavee koondseisund 2020. <https://kaur.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=fd27acd277084f2b97eee82891873c41>

23. Pinnaveekogumite nimekiri, pinnaveekogumite ja territoriaalmere seisundiklasside määramise kord, pinnaveekogumite ökoloogiliste seisundiklasside kvaliteedinäitajate väärtused ja pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude kvaliteedinäitajate väärtused. RT I, 21.04.2020, 61. <https://www.riigiteataja.ee/akt/121042020061>
24. Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering (II köide). Olemasoleva olukorra analüüs. Planeeringulahenduse kujunemine. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne (2016)
25. Riigiportaal. (2021). Kalandus. <https://www.eesti.ee/et/eluase-ja-keskkond/keskkonnakaitse/kalandus>

LISA 1 – Meetmekava koostamise ja KSH algamise otsus

KÄSKKIRI

Tallinn

15.09.2021 nr 1-2/21/390

„Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027“
koostamise ja keskkonnamõju strateegilise
hindamise algatamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 1 punkti 1 ja § 35 lõigete 1, 2 ja 5 alusel, arvestades veeseaduse § 72 lõikeid 4 ja 5 ning kooskõlas Vabariigi Valitsuse 10.12.2009 määruse nr 186 „Keskkonnaministeeriumi põhimäärus“ §-ga 11:

1. Algatada „Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027“ koostamine.
2. Algatada „Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027“ (edaspidi meetmekava) keskkonnamõju strateegiline hindamine.
3. Meetmekava eesmärk on ajakohastada Vabariigi Valitsuse poolt 2017. aastal heaks kiidetud „Eesti merestrateegia meetmekava“, et tagada kehtestatud keskkonnaalaste sihtide täitmine ning seeläbi saavutada või säilitada Eesti mereala hea keskkonnaseisund.
4. Meetmekava keskkonnamõju strateegiline hindamine algatatakse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 1 punkti 1 ja § 35 lõike 2 alusel, selle vajadust põhjendamata, kuna arengukava hõlmab kalanduse, jäätmekäitluse ja veemajanduse valdkondi.
5. Meetmekava koostamise algataja on keskkonnaminister. Meetmekava koostamise korraldaja ning koostaja on Keskkonnaministeerium (kontaktisik: merekeskkonna osakonna juhataja Rene Reisner, rene.reisner@envir.ee, 626 2855). Meetmekava kehtestaja on keskkonnaminister.
6. Keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise otsusega on võimalik tutvuda Keskkonnaministeeriumis aadressil Narva maantee 7a, Tallinn ning Keskkonnaministeeriumi veebilehel.

(allkirjastatud digitaalselt)
Tõnis Mölder
Minister

Saata: kantsler, asekanclerid, merekeskkonna osakond, keskkonnakorralduse osakond, kalavarude osakond, looduskaitse osakond, Maaeluministeerium, Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Siseministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium

**LISA 2 – KSH programmile esitatud asjaomaste asutuste
seisukohad**

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
Transpordiamet	<p>Mõju hindamisel palume võtta arvesse alljärgnevat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Punkti 4 palume täiendada merestrateegia meetmekava rakendamisel olulise arengukavaga „Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2025”. Leiame, et ka Keskkonnaministeeriumi 2020. aastal koostatud dokument „Analüüs ja ettepanekud Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse koostöö tõhustamiseks” peaks ka olema käsitletud KSH aruandes. 2. Punktis 5 mereala osade kirjelduses võiks arvestada järgmist: Sisemere määratluses - vastavalt ÜRO mereõiguse konventsiooni art 7 lg-le 1 ja merealapiiride seaduse § 3: territoriaalmere lähtejoon on mõtteline joon, mis ühendab omavahel sirgete lähtejoontega maismaa, saarte, laidude, kaljude ja veest väljaulatuvate üksikute kivide rannikust kõige kaugemal asuvaid punkte. Selgitus: ÜRO mereõiguse konventsiooni tavareegli kohaselt on territoriaalmere lähtejooneks rannajoon (artikkel 5). Eesti lähtub erandist, mis on lubatud konventsiooni artikliga 7. 3. Territoriaalmere määratluses oleks asjakohane täiendada sellega, et territoriaalmere laiust mõõdetakse lähtejoonest: • territoriaalmeri – sisemerega külgnev mereala osa, mille laius territoriaalmere lähtejoonest on kuni 12 meremiili, keskmine veesügavus on ligikaudu 30 m (ca 10 714 km²); 4. Leheküljel 12 toodud mereala seisundi hinnangus on viidatud, et „2019. aasta pinnaveekogumite seisundi vahehinnangu kohaselt 16 rannikuveekogumit on kesises seisundis 0 ja halvas seisundis 16 rannikuveekogumit”. Hindamise gradatsioon võiks olla toodud välja, et hinnangutest paremini aru saada. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lisame KSH programmi ptk 4 Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2025. Sh arvestatakse kõige enam arengukava lisaks oleva Meretranspordipoliitika kontseptsiooniga. „Analüüs ja ettepanekud Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse koostöö tõhustamiseks” ei ole strateegiline planeerimisdokument ning seda ei lisata vastavusanalüüsi, kuid sellega arvestatakse, kui taustinfoaga. 2. KSH programmi lisatakse täpsustav info 3. KSH programmi lisatakse täpsustav info 4. Pinnaveekogumite seisundiklassid on nimetatud VeeS §59 ja seisundiklasside määramise kord on esitatud Keskkonnaministri 16.04.2020 määruses nr 19. KSH programmi lisatakse selgitus.
Keskkonnaamet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teeme ettepaneku KSH programmi ptk 4 lisada ka UNESCO Lääne-Eesti saarte biosfääri programmiala programmi (programm ja tegevuskava 2021-2030 on kinnitamisel, esitatud Keskkonnaministeeriumile). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lisame KSH programmi ptk 4 UNESCO Lääne-Eesti saarte biosfääri programmiala programmi. 2. Antud ettepanekuga on kavas KSH aruande koostamisel arvestada. 3. Lingid uuendatakse

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
	<p>2. Programmi lk 8 (ptk 4) nimetab Euroopa Liidu elurikkuse strateegiat aastani 2030. Teeme ettepaneku KSH käigus vastavusanalüüsi raames hinnata, kas meetmekava arvestab piisavalt Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030 eesmäärke, sh kaitsta vähemalt 30 % merealast.</p> <p>3. Palume uuendada programmi lk 9 (joonealune viide nr 1) ja lk 12 (joonealune viide nr 7) lingid, kuna need enam ei avane.</p> <p>4. Programmi lk 12 (ptk 5.1) on märgitud, et: „<i>On tõenäoline, et 2030. aastaks ei suudeta saavutada mereala head keskkonnaseisundit bioloogilise mitmekesisuse, eutrofeerumise ja saasteainete valdkondades</i>“. Uute veemajanduskavade 2022-2027 (eelnoõ) juurde kuuluva meetmeprogrammi 2022-2027 eelnoõus on selgitatud, et Euroopa Liidu veepoliitika raamdirektiivi kohaselt oleks pidanud pinna ja põhjavee hea seisundi saavutama 2015. aastaks, kuid erinevatel põhjustel seda kõigi veekogumite jaoks ei saavutatud. Järgmiseks seatud tähtajaks oli 2021. aasta ning erandina pikendatud tähtajaks 2027. aasta. Palume KSH programmis selgitada, millest on selline erinevus, miks KSH programmi lk 12 viidatakse 2030. aastale.</p> <p>5. Programmi lk 13 (ptk 5.2.2) on märgitud, et : „<i>Kemikaalid, raskemetallid, ravimid jmt jõuavad Läänemerre mitmest erinevast allikast, mh reovee puhastusjaamadest, reovee leketest, heitgaasidest, pestitsiididest jmt.</i>“ KSH programmist ei selgu, miks ei ole samas nimetatud ka laevaremonti ja kaubasadamaid ning jääkreostus t (ained akumulatsioonid setetes mitmete ohtlike ainete kasutamine on praeguseks keelatud). Või on Eestis sadamatest tulenev koormus ja setetest tulev koormus ebaoluline võrreldes KSH programmis nimetatud allikatega. Palume KSH programmi täiendada, sh lisada põhjendus. Kindlasti peaks KSH läbiviimisel lähtuma olulisematest teguritest.</p> <p>6. Programmi lk 14 (ptk 5.2.3): Jäätmed võivad jõuda merre ka laevaõnnetuste tõttu (nt õlireostus, ümberläänud/katki läinud jäätmekonteinerid), mistõttu teeme ettepaneku ka need programmi lisada.</p> <p>7. Programmi lk 15 (ptk 5.2.7) on öeldud, et: „<i>Inimtegevuse tagajärjel võidakse sealset struktuuri muuta, sellisteks tegevusteks on veaalune kaevandamine, teatud kalandusvõtted, reostamine, võõrliikide</i></p>	<p>4. Tegemist on tsitaadiga Keskkonnaministeerium (2019) tööst „Eesti mereala keskkonnaseisund 2018“, kus mh prognoositi merd mõjutavate sektorite arengutrende aastani 2030 ja selle põhjal tehti ka järeldusi kuni aastani 2030. Samuti on uuendatud HELCOM Läänemere tegevuskava elluviimine kavandatud hiljemalt 2030. aastaks (korratatakse HELCOMi lepinguosaliste kindlat soovi viia ellu kestliku arengu tegevuskava 2030 ning elurikkuse konventsiooni raames vastu võetud ülemaailmne elurikkuse raamistik aastani 2030). Hetkel on käimas ka Merestrategia raamdirektiivi ülevaatamine ning kuigi hetkeseisuga pole seal uusi ajalisi sihte paika pandud, siis merestrategia meetmekava uute meetmete väljatöötamisel on samuti arvesse võetud ajaperspektiivi kuni aastani 2030 ehkki meetmekava kehtivusperiood on aastani 2027. Seega praeguse seisuga võib kahjuks juba järeldada, et mereala head keskkonnaseisundit bioloogilise mitmekesisuse, eutrofeerumise ja saasteainete valdkondades ka aastaks 2030. saavutada, kuivõrd meetmete rakendamise mõjud nimetatud valdkondades on pikaajalised.</p> <p>5. KSH programmi lisatakse info vastavalt ettepanekule. KSH läbiviimisel lähtutakse olulisematest teguritest.</p> <p>6. KSH programmi lisatakse täiendav info mereprügi allikate osas vastavalt ettepanekule.</p> <p>7. KSH programmi lisatakse täiendav info vastavalt ettepanekule.</p> <p>8. Antud küsimust, kas meetmekava koosmõjus teiste kavade (näiteks veemajanduskavad ja Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2023–2027) mõjutab piisavalt eutrofeerumise vähenemise suunas, hinnatakse KSH aruandes niiõrd,</p>

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
	<p><i>sissetoomine jmt.</i> “. Viidatud allikas (European Commission. (2021). Our Oceans, Seas and Coasts. Descriptor 6: Sea-floor Integrity) on toodud tõesti välja ka võõrliigid, kuid käesoleval juhul ei ole välja toodud allikas viidatud olulisemad ja mahukamad tegevused nagu avamere infrastruktuurid, sadamad, sildumisrajatised, kaadamine. Need on just faktorid, mis mõjutavad merepõhja terviklikkust (D6) ja kaudselt ka saasteainete sisaldust (D8) (setete resuspensioon). Lähtuma peaks olulisematest teguritest, mistõttu teeme ettepaneku selles osas KSH programmi täiendada.</p> <p>8. Programmi lk 17 (ptk 6) nimetab eutrofeerumist. Teeme ettepaneku KSH käigus seejuures hinnata, kas meetmekava koosmõjus teiste kavadega (näiteks veemajanduskavad ja Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2023–2027) mõjutab piisavalt eutrofeerumise vähenemise suunas.</p> <p>9. Programmi lk 17 (ptk 6) nimetab mõju merekultuuripärandile. Teeme ettepaneku seda punkti täiendada järgnevalt: „mõju merekultuuripärandile, sh kultuuripärandi katseks loodud mereliste rahvusparkidele (Vilsandi, Matsalu ja Lahemaa rahvuspargid)“.</p> <p>10. Programmi lk 17 (ptk 6) on märgitud: „<i>Tulenevalt asjaolust, et KSH ulatus hõlmab kogu Eesti mereala territooriumi, võivad kavandatavad tegevused mõjutada ka olemasolevaid Natura 2000 alasid. Kuna tegemist on riikliku tasandi meetmekavaga, siis ei viida KSH käigus läbi detailset Natura asjakohast hindamist. Küll aga esitatakse hinnang meetmetega seoses Natura 2000 aladele avalduda võivate potentsiaalsete mõjude kohta ning seatakse vajadusel tingimused Natura 2000 alade soodsa seisundi säilitamiseks.</i>“. Märgime, et on mõistetav, et meetmekava mõju Natura 2000 võrgustiku aladele objektipõhiselt ei hinnata. Tavapärase Natura 2000 võrgustiku ala ja selle kaitseväärtustega seotud hindamise jaoks peab meetmekavaga kavandatult olema mingi konkreetse piirkonnaga ruumiline side. Palume meetmekava KSH läbiviimisel võtta aluseks ka septembris 2021 avaldatud Euroopa Komisjoni Natura hindamise juhend2, mis annab suuniseid suure üldistusastmega strateegiliste kavade Natura hindamiseks. Juhendi kohaselt peaks Natura hindamise eesmärk olema</p>	<p>kuivõrd see on olemasolevate andmete põhjal võimalik. KSH aruandes ei teostata eraldiseisvaid mahukaid bilansiarvutusi ega koostata eutrofeerumisega seotud mudelprognoose. KSH aruande hindab, kas kavandatud meetmed toetavad eutrofeerumise vähendamist, kuid tõenäoliselt ei ole võimalik anda ühest kvantitatiivset hinnangut. KSH saab teha ettepaneku vastavasisulise uuringu läbiviimiseks.</p> <p>9. Merega seotud kultuuripärand hõlmab endas väärtusi alates meres paiknevatest kultuuriväärtustest kuni ranna-äärse traditsioonilise eluviisini. KSHs hinnatakse mõju merega seotud kultuuripärandile sõltumata sellest, kas tegemist on mereliste rahvusparkidega või muidu rannapiirkondadega, seega eraldi rõhutatult kultuuripärandi mõjude osas rahvusparke KSH programmis välja ei tooda. Kui selleks tekib KSH aruande koostamisel mingite konkreetsete meetmetega vajadus, siis tuuakse rahvusparke eraldi rõhutatult välja. Küll aga täiendatakse KSH programmi mõju merekultuuripärandile ja rannaäärsele traditsioonilisele eluviisile.</p> <p>10. Nimetatud põhimõtetega arvestatakse. Arvestatakse samuti Euroopa Komisjoni Natura hindamise juhendi uue versiooniga (eesti keeles: ET.pdf (europa.eu)). KSH programmi ptk 7 (KSH meetodika) täiendati vastava infoga Natura hindamise osas.</p> <p>11. Lisatakse, et Keskkonnaamet on ka keskkonnalubade andja.</p> <p>12. Ajakavasse on lisatud meetmekava koostamise etapid.</p>

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
	<p>teha kindlaks tundlikud või haavatavad alad või muud võimalikud ohud või konfliktid Natura 2000 võrgustiku aladega, et neid saaks kavandamisprotsessi hilisemates etappides arvesse võtta. Analüüs peaks tegema kindlaks peamised mõjud Natura 2000 võrgustikule üldisel tasandil, võimalikud üldised leevendusmeetmed, võimalikud alternatiivid ja võimalik kumulatiivne mõju.</p> <p>11. Programmi lk 21: Lisada, et Keskkonnaamet on ka keskkonnalubade andja (vee erikasutus meres).</p> <p>12. Teeme ettepaneku tabelisse 9.1 lisada ka meetmekava koostamise etapid, sidudes meetmekava ja selle KSH etapid ühtseks protsessiks. Meetmekava ja selle KSH mõjutavad üksteist vahetult ehk kogu protsessi ajaline kulg sõltub ka teineteisest.</p>	
Keskkonnaagentuur	<p>1. programmi lk 9 on ühe ja sama asja kohta erinevates lausetes erinevad arvnäitajad, palume viia arvud kooskõlla: „<i>Läänemeri pindalaga ca 370 000 km² (koos Taani väinade ja Kattegatiga ca 415 000 km²)...</i>“.</p> <p>Samal leheküljel kirjas, et „<i>Läänemeri on maailma suuruselt teine (kogupindala 420 000 km²) riimveeline veekogu...</i>“.</p> <p>2. programmi lk 9 „<i>Kõik rannikuveekogumid on Eestis halvas seisundis</i>“ palume lauset täpsustada, et tegemist on koondseisundiga, mis hõlmab nii ökoloogilist kui keemilist seisundit ning halba koondseisundit määrab eelkõige mittehea keemiline seisund;</p> <p>3. teeme ettepaneku jagada ptk 5.1 „<i>Läänemere looduslikud tingimused ja seisundi lühikirjeldus</i>“ kaheks peatükiks vastavalt looduslikud tingimused ja seisundi kirjeldus. Seisundi kirjelduse osas enne lauset „<i>On tõenäoline, et 2030. aastaks ei suudeta saavutada mereala head keskkonnaseisundit bioloogilise mitmekesisuse, eutrofeerumise ja saasteainete valdkondades</i>“ teeme ettepaneku lisada täiendus koos selgitusega, mis ajaks direktiivi järgi oleks hea merekeskkonnaseisund pidanud olema saavutatud ning miks seda ei saavutatud ja seostada 2030. aasta direktiivi rakendamise tsüklitega;</p> <p>4. programmi lk 12: „<i>2019. aasta pinnaveekogumite seisundi vahetunnangu kohaselt 16 rannikuveekogumit on kesises seisundis 0 ja halvas seisundis 16 rannikuveekogumit</i>“ kohta palume kasutada 2020. a andmeid ja täpsustada, et antud juhul on tegemist koondseisundiga.</p>	<p>1. Numbrid viiakse KSH programmis kooskõlla.</p> <p>2. Lisasime vastava täpsustuse seisundi kirjeldusele.</p> <p>3. Ei pea vajalikuks peatükki kaheks eraldi peatükiks teha, kuna sisuliselt ei muuda see midagi. Selgitused koos MSRDK kohasete tähtaegadega lisatakse KSH aruandesse, mitte ei täiendata KSH programmi. Lisainfoks, et viidatud lause osas on tegemist tsitaadiga Keskkonnaministeerium (2019) tööst. „Eesti mereala keskkonnaseisund 2018“, kus mh prognoositi merd mõjutavate sektorite arengutrende aastaks 2030 ja selle põhjal tehti ka järeldusi kuni aastani 2030. Samuti on uuendatud HELCOM Läänemere tegevuskava elluviimine kavandatud hiljemalt 2030. aastaks. Hetkel on käimas ka Merestrateegia raamdirektiivi ülevaatamine ning kuigi hetkeseisuga pole seal uusi ajalisi sihte paika pandud, siis merestrateegia meetmekava uute meetmete väljatöötamisel on samuti arvesse võetud ajaperspektiivi kuni aastani 2030 ehkki meetmekava kehtivusperiood on aastani 2027. Seega praeguse seisuga võib kahjuks juba järeldada, et mereala head keskkonnaseisundit bioloogilise mitmekesisuse,</p>

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
	<p>Juhime tähelepanu, et ökoloogilises heas seisundis on viimaste andmete järgi 2 rannikuveekogumit, kesises 12 ja halvas 2 (Pinnavee ja põhjavee seisund - Interaktiivne kaart (arcgis.com));</p> <p>5. programmi lk 15 merepõhja häirimise inimtegevuse tagajärjel tegevuste nimekirja palume lisada ka taristu ja mererajatiste püstitamist. Lisaks palume üle vaadata lause „<i>Teatud tegevused mõjutavad merepõhja otseselt, kuid teised mõjuvad kaudselt (nt vee läbipaistvuse vähendamise), ...</i>“ sõnastus. Teeme ettepaneku sõnastada see alljärgnevalt: “Merepõhja häirimisega seotud tegevused mõjutavad otseselt merepõhja, samas võivad kaudselt mõjutada ka merepõhja elupaiku või tervet mereökosüsteemi, nt vee läbipaistvuse vähendamise kaudu...“;</p> <p>6. programmi lk 16 „Eestit ümbritsev vesi on riimveeline, mistõttu sobib see elukeskkonnana hästi ka paljudele mageveekaladele“ kordab peatüki esimeses lõigus öeldut (lk 15);</p> <p>7. palume ajakohastada dokumendis olevate viidete lingid nt lk 9, lk 12.</p>	<p>eutrofeerumise ja saasteainete valdkondades ka aastaks 2030. saavutada, kuivõrd meetmete rakendamise mõjud nimetatud valdkondades on pikaajalised. Küsimust käsitletakse KSH aruandes põhjalikumalt.</p> <p>4. KSH programmi täpsustatakse vastavalt antud ettepanekule 2020. a vahehindangu andmetega.</p> <p>5. KSH programmi täpsustatakse vastavalt antud ettepanekule.</p> <p>6. Vastav lauseosa eemaldati KSH programmist</p> <p>7. Lingid ajakohastatakse</p>
Terviseamet	<p>Eesti merestrateegia tegevuskavas tuleks eraldi käsitleda ka suplusvee kvaliteedi parendamist/tagamist, mis omakorda peab olema vastavuses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2006/7/EÜ. Nimetatud direktiiv käsitleb suplusvee kvaliteedi juhtimist. Mere seisund mõjutab oluliselt suplusvee kvaliteeti ja seeläbi ka suplejate tervist ja heaolu. Viimastel aastatel on intensiivistunud oluliselt potentsiaalselt toksiliste sinivetikate esinemine rannikuäärsetes supluskohtades, mis on oluliseks terviseriskiks ning takistab randade kasutamist. Seetõttu peame oluliseks käsitleda merestrateegias ja selle tegevuskavas mõju vähendamist suplusvee kvaliteedile.</p> <p>Vajadusel täiendada KSH ekspertrühma koosseisu suplusvee kvaliteedi mõju hindamisega.</p>	<p>Suplusveekvaliteet on otseses seoses muude mereveekvaliteedi, sh eutrofeerumise küsimustega. KSH aruandes hinnatakse suplusveekvaliteedi mõjutamist niiõrd, kuivõrd see on olemasolevate andmete põhjal võimalik ja merestrateegia meetmekava kontekstis asjakohane. KSH aruandes ei teostata eraldiseisvaid mahukaid bilanssiarvutusi ega koostata eutrofeerumisega või veekvaliteediga seotud mudelprognose. KSH aruande hindab, kas kavandatud meetmed toetavad suplusveekvaliteedi parandamist läbi merekeskkonna seisundi parandamise, kuid tõenäoliselt ei ole võimalik anda ühest kvantitatiivset hinnangut. Samuti ei tegele merestrateegia otseselt mikroobse reostuse (<i>Soole enterokokid ja E. coli</i>) teemadega.</p> <p>Ekspertühma koosseisu täiendamiseks vajadus puudub, kuna veekvaliteedi ja eutrofeerumise teemasid oli kavas nagunii käsitleda.</p>

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
Muinsuskaitse amet	<p>Veealune kultuuripärand on merepõhja lahutamatu osa. Eesti merestrateegia tegevuskava meetmete täpsemal kirjeldamisel on KSH aruandes asjakohane käsitleda veealust kultuuripärandit kolmes aspektis:</p> <p>1) keskkonnaohtlikud vrakid. Uppunud ajaloolised laevad võivad kujutada ohtu keskkonnale peamiselt kütuse, lõhkekehade ja kummitusvõrkude näol. Sealjuures saab lähtuda erinevate riigiasutuste poolt (ennekõike Keskkonnaministeeriumi, Politsei- ja Piirivalveameti ja Muinsuskaitseameti) seni tehtud tööde tulemustest;</p> <p>2) veealused muistised elupaikadena. Osad muistised (nt laevavrakid) võivad olla elupaigaks äärmiselt keeruka struktuuriga kooslustele eelkõige pakkudes mitmekesisemat elupaika kui seda on ümbritsev looduslik substraat. Sellised laevavrakidest kunstrifid võivad omada ka merekeskkonda tervendavat ja puhastavat mõju – eelkõige kõvale substraadile kinnitunud filtreerijate mõjul – nn “rifiefekt”. Mudasele ja liivasele merepõhjale sattunud laevavrakidide näol on tegemist üsna unikaalse elukeskkonnaga igasuguse mereelustiku jaoks (selgrootutest kaladeni);</p> <p>3) veealused väärtuslikud maastikud, millede määratlemisel on arvestatud nii bioloogilise kui ka geoloogilise mitmekesisuse, uppunud maastike ja veealuse kultuuripärandiga.</p> <p>Veealuse kultuuripärandi keskkonnamõjusid on kohane käsitleda KSH programmis tabelis 2.1 toodud järgnevate meetmete juures:</p> <p>1) merepõhja terviklikkuse häirimise või hävimise kompensatsioonimeetmete väljatöötamine (keskkonnaohtlikud vrakid, veealused muistised elupaikadena, veealused väärtuslikud maastikud);</p> <p>2) reostustõrje võimekuse tõstmine, sh läbi uue õlitõrje võimekusega poi- ja uurimislaeva projekteerimise ja ehitamise (keskkonnaohtlikud vrakid);</p> <p>3) kiiruspiirangute kehtestamine tundlike alade lähedal või aegadel (keskkonnaohtlikud vrakid, veealused muistised elupaikadena, veealused väärtuslikud maastikud).</p> <p>Vajadusel tuleb täiendada KSH eksperdirühma koosseisu veealuse kultuuripärandi eksperdigaga.</p>	<p>Nõustume antud käsitluse kirjeldusega ja sellega arvestatakse taustinfona KSH aruande koostamisel.</p> <p>Merega seotud kultuuripärand hõlmab endas väärtusi alates meres paiknevatest kultuuriväärtustest kuni ranna-äärse traditsioonilise eluviisini.</p> <p>Käesolevas KSH keskendutakse meetmekavaga seatud uute meetmete hindamisele. Kuna tegemist on meetmekavaga, kus valdavalt ei panna paika meetmeid detailselt asukoha täpsusega, siis hinnatakse KSH aruande koostamisel, kuivõrd kavandatakse merestrateegia uued meetmed toetavad või ei toeta veealuse kultuuripärandi ja ka ranna-äärse traditsioonilise eluviisi säilimist üldisemalt strateegilisel tasemel.</p> <p>KSH ja meetmekava koostamisel analüüsitakse täiendavalt, kuivõrd meetmekava uued meetmed haakuvad veealuse kultuuripärandi (sh vrakkidega ja veealuste väärtuslike maastike teemaga) ning antakse hinnangud meetmekava mõjust veealusele kultuuripärandile.</p> <p>Eraldiseisvana ei ole kavas hinnata olemasoleva veealuse kultuuripärandi mõju meetmekavale ega keskkonnale.</p> <p>Ekspertühma koosseisu täiendamiseks vajadus puudub, kuna antud küsimusi teemasid oli kavas nagunii käsitleda.</p>

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
Riigimetsa Majandamise Keskus	<p>RMK tegeleb muuhulgas hävimisohus kalaliikide ja veeselgrootute asurkondade taastamisega, kasvatades lõhe, siia, läänemere tuura ja ebapärlikarbi noorvorme ning asustades neid sobivatesse looduslikesse elupaikadesse, lähtuvalt keskkonnaministri kinnitatud kalakasvatustliku taastootmise tegevuskavas 2017-2019 (perspektiiviga 2023) ja keskkonnaameti peadirektori ebapärlikarbi (<i>Margaritifera margaritifera</i>) kaitse tegevuskavas toodud ülesannetest.</p> <p>Läänemeres praktiliselt välja surnud tuura asurkonna taastamisega tegeldakse mitmetes riikides HELCOMi Läänemere tuura populatsiooni kaitseks ja taastamiseks vastuvõetud tegevuskava 2019-2027 alusel (HELCOM Action Plan for the Protection and Recovery of the Baltic Sturgeon (<i>Acipenser oxyrinchus</i>) for the period of 2019-2029). Saksamaale rajatud tuura paljundamiskeskus teeb Läänemere-äärsete riikidega rahvusvahelist koostööd. Katsetöid Läänemere tuura noorkalade kasvatamiseks ja asustamiseks on RMK Põlula kalakasvatustikeskuses tehtud juba kolmel viimasel aastal.</p> <p>Lähtudes ülaltoodust, palun lisada Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027 keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi tabelisse 2.1. tegevus Läänemere tuura elujõulise populatsiooni taastamine ja kaitse Eestis vastavalt HELCOMi tuura tegevuskavale.</p>	<p>Ettepanek on edastatud meetmekava koostajatele ja antud meetme lisamist meetmete nimekirja analüüsitakse meetmekava koostamise käigus.</p>
Maaeluministerium	<ol style="list-style-type: none"> Lk 8 on toodud seosed teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega. Meil on hea meel teatada, et tänaseks on eelnõu tasandil olemas Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljeluse fondi Eesti rakenduskava ning selle juurde kuuluv Eesti vesiviljeluse mitmeaastase riikliku tegevuskava 2030. Palume need lisada nimekirja. Lk 12 viidatakse sellele, et peamine tegur, mille tõttu ei ole hetkel enamuse töenduslikult kasutatavate kalaliikide hea keskkonnaseisundi tase saavutatud, on kalandusest tulenev surve. Punktis 5.2.6 kirjeldatakse elusressursside püüki ja sellega seonduvat ohtu ülepüügi näol. Juhime tähelepanu, et kirjeldamata on jäänud teised olulised kalaliikide keskkonnaseisundit mõjutavad tegurid, nagu näiteks kliimamuutused, eutrofeerumine, võõrliigid, mereimetajad ja linnud. Viidatakse, et Euroopa kalandussektor sõltub hetkel noortest ja 	<ol style="list-style-type: none"> Lisasime nimetatud strateegilised dokumendid Tegemist on tsitaadiga Keskkonnaministerium (2019) tööst. „Eesti mereala keskkonnaseisund 2018“, ning selgitame, et KSH programmis on seda nimetatud, kui „peamist survet“. Seega nõustume, et tegemist pole ainukese surveteguriga töenduslikult kasutatavatele kalaliikidele ja ettepanekuga arvestatakse taustinfona KSH aruande koostamisel. Lisame nimetatud isikud huvitatud isikute hulka, kuid kuna tegemist on merestrateegia meetmekavaga, siis pole otstarbekas lisada MTÜ Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate Kogu ning MTÜ Võrtsjärve Kalanduspiirkond.

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
	<p>väikestest kaladest, mida püütakse enne, kui nad jõuavad paljuneda. Programmis viidatud algallikale põhinedes saab öelda, et sõltuvus on osaline, mitte täielik.</p> <p>3. Lk 20 tabelisse 8.1 palume lisada alljärgnevad planeeringudokumendi koostamisest eeldatavalt mõjutatavad ja huvitatud asutused ning isikud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eesti Kalapüügiühistu - mart@estofish.ee - TÜ Kalanduse Teabekeskus – toomas.armulik@tu.ee - Kalanduse kaheksa algatusrühma - http://kalateave.ee/et/kalapuuk/algatusruhmad <p>4. Lk 5 tabelis 2.1 on toodud merestrateegia meetmekava esialgne meetmete nimekiri. Juhime tähelepanu, et meetmekava avaliku konsultatsiooni käigus saatsime kommentaarid planeeritavate meetmete osas ja tänases esialgses meetmekavas on mitmeid meetmeid, mille puhul eeldatakse, et rakendajaks on Maaeluministeerium või mille puhul soovime ise enne nimekirja lõplikku kinnitamist kaasa rääkida. Seetõttu on meil ettepanek korralda omavaheline kohtumine merestrateegia meetmekava arutamiseks.</p>	<p>4. Ettepanek meetmekava koostajatele edastatud ning meetmekava koostamisel tehakse koostööd MeM-iga.</p>
Lääne-Nigula Vallavalitsus	<p>Ühehäälselt otsustati: Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027 koostamisel ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmis arvestada Lääne-Nigula valla üldplaneeringu ja Lääne-Nigula valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandega.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Üldplaneeringu ja selle KSH aruandega arvestatakse niivõrd, kui võrd see on asjakohane. Üldplaneeringut ei lisata eraldi strateegiliste dokumentidega seotud vastavusanalüüsi hulka.</p>
Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet	<p>Ainukesed peatükid, mille osas tuleks sisse viia sisulised parandused on „Läänemere seisundit mõjutavad inimtegurid“ (peatükk 5.2) ja „Bioloogiline mitmekesisus, kaitstavad loodusobjektid ja Natura 2000 võrgustiku alad“ (peatükk 5.3). Nimetatud peatükid eristuvad teistest peatükkidest negatiivses mõttes. Nii peatükis 5.2 kui 5.3 esineb rohkesti õigekirjavigu, sisulist ebaselgust, ka puudulikust väljendus- või tõlkeoskusest tulenevat ebaõiget teavet. Peatükis 5.3 leidub asjasse mittepuutuvat informatsiooni.</p> <p>Järgnevalt on välja toodud kõige enam silma riivanud laused ja tekstilõigud.</p> <p>1. Peatükk 5.2 „Läänemere seisundit mõjutavad inimtegevused“ alapeatükis 5.2.1 Eutrofeerumine (lk. 13) on kirjas väga üldine jutt eutrofeerumisest maailmameres. KSH programmis tuleks lähtuda just Läänemerest ja eelkõige Läänemere seisundi kõige värskematest andmetest. Kuna ainult sel</p>	<p>P 1-5 osas tehakse KSH programmis täiendused/täpsustused vastavalt märkustele. Samuti toonitame, et tegemist on KSH programmiga, kus info on ka üldisem. Detailsemalt käsitletakse Läänemerd mõjutavaid teemasid KSH aruandes.</p> <p>P 6 osas ei nõustu ettepanekuga. Lähtuvalt strateegiliste arengudokumentide keskkonnamõju strateegilise hindamise heast tavast ja väljakujunenud praktikast on kaitsealuste loodusobjektide osas üldinfo andmine keskkonnamõju strateegilistes hindamistes tausta kirjeldamiseks vajalik.</p>

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
	<p>juhul on võimalik adekvaatselt hinnata ka strateegilise dokumendi potentsiaalseid keskkonnamõjusid.</p> <p>2. Alapeatükis 5.2.1 Eutrofeerumist käsitlevas esimeses lõigus on lause : „Aastane toitainete kogus Läänemerre on hinnanguliselt 826 000 tonni lämmastikku ning 30 900 tonni fosforit“. Täpsustada/muuta selle lause viidet. Õige viide: HELCOM (2018): Sources and pathways of nutrients to the Baltic Sea. Baltic Sea Environment Proceedings 153.</p> <p>3. Alapeatükis 5.2.1 Eutrofeerumist käsitleva teise lõigu esimeses lauses on öeldud, et eutrofeerumise peamiseks tagajärjeks on vetikate vohamine, mis omakorda võib mõjutada teiste vetikate (sh mürgiste) osakaalu kasvu. See on ebamäärase ja eksitava sisuga lause. Sisulist tähendust omaks järgmine lause: Eutrofeerumise esmaseks tagajärjeks on vetikate, sh potentsiaalselt mürgiste sinivetikate ehk tsüanobakterite, vohamine.</p> <p>4. Alapeatükis 5.2.1 Eutrofeerumist käsitleva teise lõigu eelviimane lause: „Samuti suureneb orgaaniliste ainete sisaldus vees, millega võib kaasneda hapnikusisalduse puudus, mis omab mõju elusorganismidele“.</p> <p>„Hapnikusisaldus“ ei saa olla puudu, puudu on ikka hapnik. Lõigu viimasest lausest ilmneb nagu justkui see „hapnikusisalduse“ puudumine muudaks merekarbid mürgiseks. Merekarbid muutuvad mürgiseks kui nad toitumise käigus filtreerivad endasse mürgiseid planktilisi vetikaid.</p> <p>5. Peatükis 5.3 „Bioloogiline mitmekesisus, kaitstavad loodusobjektid ja Natura 2000 võrgustiku alad“ on lk. 15 kirjas lause „Läänemeres on väga levinud kilu, räim, lest ja tursk.“ Tursk ei ole Läänemeres enam (juba peale 1980. aastaid) väga levinud, vaid otse vastupidi – tursk on Läänemeres peaaegu kadunud ning see on probleem. Tursa populatsiooni ja arvukuse taastamine on üks oluline Läänemere strateegia eesmärk, mille saavutamiseks meetmeid, sh püügipiirangud, välja töötatakse ja ka rakendatakse.</p> <p>6. Sama peatükk 5.3 lk. 16 on üles loendatud kõik Eestis 2020. aasta 31. detsembri seisuga kaitstavad loodusobjektid, rahvuspargid, KOV tasandil kaitstavad loodusobjektid, looduskaitsealad, maastikukaitsealad, hoiualad, pargid jne (informatsioon on saadud Keskkonnaministeeriumi kodulehelt (2021). Looduskaitse). Selline üldine teave ei ole Eesti merestrateegia</p>	<p>Viimase soovitusena osas võetakse see kommentaar teadmiseks. KSH programmi täiendatakse ja täpsustatakse, kuid põhjalikumalt ja sisukamalt esitatakse olemasoleva olukorra kirjeldused KSH aruandes. KSH programm on kirjeldanud tausta üldiselt ja KSH programm paneb paika nõ KSH lähteülesanne. Strateegilise keskkonnamõju hindamine tehakse KSH aruande koostamisel ning seetõttu on detailsem ülevaade vajalik alles KSH aruande koostamisel. KSH programmis asendatakse allikaid niipalju, kui see on asjakohane, kuid kodulehe allikana on eelkõige kasutatud Euroopa Komisjoni direktoriaadi kodulehte, mida KSH programmi koostaja peab üldise taustinfo andmiseks usaldusväärseks allikaks.</p>

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
	<p>meetmekava 2022-2027 keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi kirjutamiseks asjakohane ja tuleks sealt kõrvaldada kui liigne. Soovitus: programmi peatükid 5.2 ja 5.3 tuleks professionaalsemalt ja ilma õigekirja vigadeta ümber kirjutada. Tähelepanu tuleks pöörata lausete sisule ja selgusele, vältida tuleks aegunud informatsiooni esitamist, mitte kasutada algmaterjalidena populaarteaduslikke väljaandeid ja kodulehtedel ülespandud tekste, vaid ikka usaldusväärseid ja kontrollitud allikaid (HELCOM publikatsioonid, eelretsenseeritud teadusartiklid, projektide- ja teadusuuringute aruanded jne).</p>	
<p>Politsei- ja Piirivalveamet</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. KSH objektiks on Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027, mille mõjude hindamise kohustus tuleneb EL õigusaktidest. Vastavate tabelis olevate konkreetsete merekeskkonna seisundi parendamiseks kavandatud meetmete loendi kohta on KSH programmis kirjas, et tegemist on esialgse ekspertide poolt läbi arutatud ja kirjeldatud meetmete nimekirjaga. Teeme ettepaneku täpsemalt selgitada millised eksperdi ja millistel kaalutlustel just taolise meetmete loendi on koostanud ning kuidas on kavas meetmete nimekirja, prioriteetsust ja muud sellega seonduvat edasi täiendada ja kuidas see tegevus on seonduv KSH protsessiga. 2. Leiame, et meetmete loend ei tohiks olla liialt kitsalt keskendunud konkreetsete liikide ja alade projektinimestikule, vaid pigem peaks olema oma strateegiliselt liigendatud tegevuste grupeerimisega ning fookusteemadelt laiem. Olema loogilisemalt suunatud üldisemalt üksikule, valikute mitmekesistamise ja valikute parema selgitamisele. Praegune üldmulje meetmekava tegevustest on kaootiline, osa tegevusi on hästi kitsad, osade seosed merekeskkonnaga jäävad küsitavaks, mitmed suured merekeskkonna head seisundit mõjutada võivad valdkonnad on alaesindatud (sh. maakasutuse ja maaviljeluse ning metsanduse ja turbakaevandamise valgaladelt lähtuvad mõjud) või puuduvad üldse. 3. Kindlasti on vajalik KSH-s teha ka sisuline mõjuhinnang, mis eelmise kava meetmeid on vaid väga väikeses osas täidetud, millised on selle olulisemad takistused ja kuidas on kavas uues meetmekava täitmine vajalikus mahus täita. Arvestades et Eesti pole suutnud isegi mitte 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Meetmekava koostab Eesti teadlaste konsortium koostöös Keskkonnaministeeriumi ning Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ-ga. Uued meetmed koostatakse tulenevalt merestrateegia raamdirektiivi nõuetest ning põhjendused meetmete vajadusest tuuakse välja meetmekavas, mitte KSH programmis. Esialgset täpsemat infot leiab ka Keskkonnaministeeriumi koduleheküljelt https://envir.ee/keskkonnakasutus/merekeskkonnakaitse/merestrateegia#iii-etapp-mereala-m Meetmete nimekirja täiendatakse vastavalt avalikel koosolekutel ja tagasiside küsimisel saadud sisendite alusel ning seda kõike arvestab omakorda KSH protsess. Lõplik meetmete prioriteetsus selgub sotsmajanduse, kulu-tulu- ja tõhususe- ning KSH analüüside tulemusel. 2. EL merestrateegia raamdirektiiv (MSRD, 2008/56/EÜ) kohustab liikmesriike koostama meetmekava, mille rakendamine aitab saavutada või säilitada merealade head keskkonnaseisundit (HKS). Eesti merestrateegia meetmekava koostamisel analüüsitakse Eesti mereala keskkonnaseisundit, täpsustatakse HKS saavutamist tagavaid keskkonnavalaseid sihte, kirjeldatakse keskkonnaseisundit mõjutavaid survetegureid ja nende

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
	<p>piisavalt lähendada EL ees võetud kohustusele merekeskkonna hea seisundi saavutamiseks, ei ole välistatud ka EL rikkumismenetlus ja trahvid kui olukorra paranemiseks ei toimu kiiremat arengut. Selle tagamiseks on piiratud ressurside tingimustes ülioluline strateegilise fookuse seadmine kõige suuremat merekeskkonna seisundi paranemist ja edasise halvenemise ärahoidmist tagavatele tegevustele.</p> <p>4. Tavalugejale parema ülevaatlikkuse ja meetmekava eesmärkide selgitamiseks teeme ettepaneku lisada KSH programmi ka kaart merealade seisundiklassi hinnangutega ning vastav tabel seisundiklasside koond- ja alahinnete lõikes, et anda vajalik kiirülevaade koos seisundiklassi parendamiseks võetud kohustustega.</p> <p>5. PPA on kaasatud nii käeoleva KSH programmi kui sellele järgnevasse mõjuhindamisse kui Asjaomane asutus, kelle põhikirjaliste ülesannetena on loetletud: Mereotsingute ja –pääste korraldamine, merereostuse avastamise, lokaliseerimise ja likvideerimise korraldamine. Alates 2023 muutub seoses Vabariigi Valitsuse otsusega merereostuse lokaliseerimine ja likvideerimise eest vastutav asutus ja sellest tulenevalt vastutab merereostuse avastamise, lokaliseerimise ja likvideerimise eest merel Kaitseväge, sh selle poliitika kujundamise eest, ning reostuse avastamise ja likvideerimise eest piiriveekogudel jääb vastutama PPA. Seetõttu teeme ettepaneku tabelis 8-1 viia sisse vastavad parandused. Sama kehtib vastavalt ka Siseministeeriumi ja Kaitseministeeriumi osas.</p> <p>6. Täiendada tabelis 8-1 Kaitseministeeriumi seost vastava ulatusliku merereostuse HOLP-ga.</p> <p>7. Palume teha parandus tabelis 8-1 Päästeameti osas „otsingu- ja päästetööl osalemine kaldalähedasel merealal, kui esineb vahetu oht inimese elule ja tervisele, naftareostuse korje rannikualadelt“.</p> <p>8. Lisaks on Asjaomasel asutusel Transpordiametil nende kahel laeval olemas reostustõrje võimekus. Meetmekavas on ühe tegevusena kirjas: „BALEE-M040 Reostustõrje võimekuse tõstmine, sh läbi uue õlitõrje võimekusega poi- ja uurimislaeva projekteerimise ja ehitamine“ Kuigi meetmekava tabelist ei selgu kas mõeldud on Transpordiameti võimekust või laiemat võimekust, on oluline selle asutuse seos</p>	<p>võimalikke muutusi, tuuakse välja siiani rakendatud ning teiste regulatsioonide raames vastu võetud ja rakendamisel olevad meetmed, analüüsitakse puudujääke ja pakutakse välja HKS saavutamiseks vajalikud täiendavad meetmed. Nt mainitud maakasutuse, maaviljeluse ja kaevandamisega seotud meetmeid maismaal käsitletakse veemajanduskavades ja neid ei ole vaja eraldi välja tuua täiendavate meetmetena merestrateegia meetmekavas.</p> <p>3. Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ poolt on 2019. a koostatud töö „Merestrategie raamdirektiivi artikkel 18 kohane meetmekava rakendamise seis. Lõpparuanne“ (https://envir.ee/media/300/download), mis annab peamise ülevaate eelmise meetmekava meetmete rakendamisest. Samuti on koostud 2019. a töö. „Eesti mereala keskkonnaseisund 2018“ (https://envir.ee/media/274/download), kus on analüüsitud selleks ajaks saavutatud seisundit hea keskkonnaseisundi määratlemisel kasutatava 11 kvalitatiivset tunnuse alusel ja selle põhjal on koostatud merestrategie uuendatud sihid (https://envir.ee/media/286/download). Samuti on koostatud uus HELCOM Läänemere tegevuskava. Nimetatud dokumendid ongi lähtunud sellest, et fookus seatakse kõige suuremat merekeskkonna seisundi paranemist ja edasise halvenemise ärahoidmist tagavatele tegevustele. Seejuures tuuakse merestrategie meetmekavas välja täiendavad meetmed, mida lisaks muudes arengudokumentides ei ole veel käsitletud. KSH aruandesse tehakse antud info põhjal lühikokkuvõte.</p> <p>4. KSH programmi sellist kaarti ei lisata. Kaalutakse lähtuvalt merestrategie meetmekava koostamisest, kas sellise kaardi saab lisada KSH aruandesse.</p>

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
	<p>merereostuse likvideerimisel osalemisel ära märkida, et oleks seostatud meetme kirjelduse ja rakendusasutuse tegevus.</p> <p>9. Eelmises punktis kirjeldatud reostustõrje võimekuse tõstmiseks vajaliku laeva projekteerimine ja ehitamine on äärmiselt oluline ja tervitatav tegevus arvestades, et koos Transpordiameti ja PPA laevastikuga on hetkel täidetud vaid ligi 50% HELCOMI konventsiooniga määratud reostustõrje miinimumvõimekusest. Samas on oluline, et multifunktsionaalsust ja ebapiisavat tõrjevõimekust silmas pidades kavandataks täiendava(te) reostustõrje laeva(de) projekteerimine ja hankimine vastutava asutuse koosseisus.</p> <p>10. KSH ühe hindamisvaldkonnana tuleb kindlasti läbi viia mõjuhindamine vastavas merereostuse avastamise ja likvideerimise valdkonnas seostatuna vastavate riskihinnangute ning reostustõrje ametkondlike ja tehniliste arenguplaanidega. Lisaks tuleks meetmete hulka lisamiseks kaaluda eraldi Tallinna piirkonna sadamate ja ankrualade piirkonnas merereostusele kiireks ja efektiivseks reageerimiseks vajaliku riikliku või siis public-private tüüpi reageerimisvõimekuse loomist. PPA laevad viibivad suurema osas ajast patrullis rannikust kaugemal ning Tallinna piirkonna ankrualadel ja laevateedel suure liikluskoormuse ning kasvava majandustegevuse tingimustes on vajalik suurendada selles piirkonnas sisemeres reageerimisvalmidust ja võimekust esmaseks reostuse lokaliseerimiseks kuni põhilaevade saabumiseni.</p> <p>11. Meetmekavas ja sellele toimivas KSH hindamises on tingimata vaja oluliselt suurendada tähelepanu ja välja töötada meetmed seoses lähitulevikus Eesti mereala majandamist ning keskkonnaningimusi kõige suuremas mahus muutma hakkavat tegevuse taastuveneergetika arendusega. Seda seoses suurtel riiklikus merealade planeeringus ning Pärnu- ja Hiiumaa maakonnaplaneeringutes tuuleenergeetikale kavandatud arendusalade mõjudega. Nende hulgas oleks vaja keskenduda vähemalt kolmele suurele alamteemale, sest tegemist on uudse, poliitiliselt ja majanduslikult prioriteetse, ent samas potentsiaalselt väga suure ruumilise-, majandusliku-, ökoloogilise-, sotsiaalse- ja mereturvalisuse kompleksteemaga, mida KSH programmis toodud meetmete loend sisuliselt ei kata.</p>	<p>Pinnaveekogumite (sh rannikuveekogumite) seisundiinfo on kättesaadav Keskkonnaagentuurist Pinnavee ja põhjavee seisund Eestis - interaktiivne kaart: https://kaur.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=fd27acd277084f2b97eee82891873c41. Merestrateegia meetmed ei ole üldiselt asukohapõhiselt fikseeritud. Seetõttu tõenäoliselt kaarti, kus on näidatud seisundiklassi parendamiseks võetud kohustused kaardil, ei teki.</p> <p>5. Korrigeerisime tabelit 8-1 lähtuvalt ettepanekust</p> <p>6. Korrigeerisime tabelit 8-1 lähtuvalt ettepanekust</p> <p>7. Korrigeerisime tabelit 8-1 lähtuvalt ettepanekust</p> <p>8. Teadmiseks võetud. Antud ettepanekuga ja infoga arvestatakse merestrateegia meetmekava koostamisel.</p> <p>9. Teadmiseks võetud. Antud ettepanekuga ja infoga arvestatakse merestrateegia meetmekava koostamisel.</p> <p>10. Detailselt riskihinnangutest lähtuva lähenemiseni KSH aruande koostamisel tõenäoliselt ei minda, kuid info võetakse teadmiseks ja seda analüüsitakse KSH aruande koostamisel ning merestrateegia meetmekava koostamisel.</p> <p>11. Antud ettepanek on edastatud meetmekava koostajatele. Antud teemaga haakuvad meetmed:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Merepõhja terviklikkuse häirimise või hävitamise kompensatsioonimeetmete väljatöötamine.</i> • <i>Sinimajanduse arendusprojektide KMH ja opereerimisaegse seire miinimumnõuete paketi koostamine ja rakendamine.</i> <p>Taastuveneergetika mõjusid merealale on põhjalikult käsitletud Eesti mereala planeeringu koostamisel ning mõjusid hinnatakse detailselt konkreetsete</p>

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
	<p>12. Teeme ettepaneku kaaluda meetmekava tegevusi täiendada mere tuuleenergeetikaga seonduvates tegevustes järgmiste alamteemade ja tegevusega:</p> <p>A. mõjude hindamine ja planeerimine: sh. mere tuuleenergeetika arendustele ühtse keskkonnamõjude hindamise ning eel-, ehitusaegse ja kasutusaegse seire ning mõjuhindamise standardite välja töötamine ja kehtastamine analoogselt nimekirjas olevale tegevusele „BALEE-M035 Sinimajanduse arendusprojektide KMH ja opereerimisaegse seire miinimumnõuete paketi koostamine ja rakendamine“.</p> <p>B. Mereturvalisuse tagamine ja mereseiresüsteemide toimimine: meretuuleparkide arendusalad on planeeringutes kavandatud paljudes kohtades kas laevateedega kattuvalt või piirnevalt. Planeeringuga ette nähtud tuuleenergeetika arendusalad on potentsiaalselt väga suure laevaõnnetuste ja seonduva merereostuse riski allikaks kui vastavatavaid meresõidu ja tuuleenergeetika kooseksisteerimise põhimõtted pole vajalikul tasemel läbi töötatud (riiklikus merealade planeeringus on need teemad jäänud põhjalikult käsitlemata). Ühe olulise alamtegevusena mereõnnetuste ja kaasneva merereostuse vältimiseks tuleks läbi analüüsida ohutu laevaliikluse korraldamine Kura kurgu ehk Irbe väina piirkonnas sarnaselt Soome lahele. Saaremaa lääneranniku meretuulepargialad on riiklikus planeeringus kavandatud väga ohtlikult kitsa väina ja ristuvate mereteede piirkonda, mille navigatsiooni ja ilmastikuolude keerulisus, laevaliikluse tihedus ning tundlike Natura alade lähedus on väga kõrge riskiohuga tegevusena välja toodud ka vastavat teemat käsitlevas riskihinnangus.</p> <p>Lisaks eelnenule on vajalik ka tuuleparkide täis mahus rajamise korral tagada siseriikliku ja sise- ja välisjulgeoleku ning piirirežiimi tagamise tehnilise mereseire toimimine. See on vajalik muuhulgas merereostuse, ebaseadusliku kalapüügi jms keskkonnaohuga tegevuste ennetamiseks, tuvastamiseks ja</p>	<p>tuuleparkide arendusprojektide keskkonnamõju hindamise raames. Seetõttu ei ole antud küsimusi lisatud eraldiseisvana merestrategie TÄIENDAVATE MEETMETE hulka ja seda ei hinnata seetõttu ka detailselt KSH aruandes, kuid nimetatud mõjude avaldumisega arvestatakse kaudselt.</p> <p>12. Info on edastatud meetmekava koostajatele. Kõikide nimetatud küsimustega peavad tegelema meretuuleparkide arendamisega seoses algatatud KMH protsessid, kus on mh ette nähtud uuringud (nt uuringud nagu <i>Mõju mereseire- ja ester sidesüsteemidele; Navigatsiooniriskide analüüsid; Võimaliku õlireostuse leviku modelleerimised; Sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjude uuring, sealhulgas mõju kohalikele omavalitsustele ja rannikukogukondadele</i>) ja merestrategie meetmekava nende teemadega detailselt ei tegele ning tõenäoliselt eraldiseisvaid uusi meetmeid pole vaja välja pakkuda.</p>

Ametkond	Kommentaar	Arvestatud/mittearvestatud
	<p>tõkestamiseks. Seoses mereseire süsteemide elukaare ja seireseadmete üleminekuga Kaitsevæele on eriti asjakohane mereseiresüsteemi toimepidevuse ja uuendamise juures näha ette meetmeid võimalike merejulgeolekust lähtuvate konfliktide väljaselgitamiseks ja ennetamiseks.</p> <p>C. Tuuleparkide sinimajanduslik kooskasutuse ja kompensatsioonimeetmete väljatöötamine ja arendamine merekeskkonnale ja sotsiaalmajanduslikult mõjutatutele.</p> <p>KSH programmis kirjeldatud meetodika on põhimõtteliselt sobiv sellele seatud mõjuhindamise eesmärgi täitma. Vajalik oleks lisaks tabelis olevatele merestrategia eesmärkidele suunatud üksikute meetmete ning välismõjude vastavuse analüüsile anda hinnang, kas meetmete kava tegevused ja nende võimalikud prioriteedid on piisavalt eesmärgipõhiselt ja suurima võimaliku kuluefektiivsusega kavandatud. Täiendavalt peaks hindama, kas mingites tegevussuundades on meetmete kava vaja täiendada (vt. eelpool toodud ettepanekud tuuleenergeetika, merekeskkonna ja mereturvalisusega seotud valdkondades).</p>	

**LISA 3 – KSH programmile esitatud välisriikide seisukohad ja
nendega arvestamine**

Seisukoha saatja ning kirja registreering KeM DHS-is	Seisukoha koondtõlge	Seisukohaga arvestamine
Poola 03.03.2022 kirjaga nr 16-3/22/619-10	Soovime teatada, et me ei näe vajadust riigipiiriüleseks konsultatsiooniks lähtuvalt UNECE strateegilise keskkonnamõju hindamise riigipiiriülese protokollist artiklist 10.	Teadmiseks võetud.
Läti 23.03.2022 kirjaga nr 16-3/22/619-19	<ol style="list-style-type: none"> 1) Teavitame, et soovime olla kaasatud KSH edasises protsessis vastavalt piiriülese keskkonnamõju hindamise konventsioonile (Espoo Konventsioon). 2) Juhime tähelepanu, et potentsiaalselt rannikule tuuleparkide rajamine Eesti ja Läti mereala territoriaalvetesse peaks olema käsitletud merealastrateegia meetmekavas, kuna antud teema on tuleviku vaates asjakohane. Rannikule rajatavad tuulepargid omavad erisuguseid mõjusid mereelustikule ning pole välistatud, et võib esineda ka kumulatiivne mõju, kui tuulepargid rajatakse Eesti ja Läti riigi vahele. 3) Asjakohaste asutuste ning huvitatud isikute seisukohtade andmiseks on ette nähtud 30 päeva dokumendi avaldamisest. Võttes arvesse aega, mis kulub dokumendi avaldamiseks, seisukohtade koondamiseks ning seejuures ka nende tõlkimiseks, palume riigipiiriülese seisukohtade andmise aega pikendada vähemalt 6 nädala peale. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Teadmiseks võetud. 2) Taastuvenergeetika mõjusid merealale on põhjalikult käsitletud Eesti mereala planeeringu koostamisel ning mõjusid hinnatakse detailselt konkreetsete tuuleparkide arendusprojektide keskkonnamõju hindamiste raames. Seetõttu ei ole antud küsimusi lisatud eraldiseisvana merestrateegia täiendavate meetmete hulka ja seda ei hinnata seetõttu ka detailselt KSH aruandes, kuid nimetatud mõjude avaldumisega arvestatakse kaudselt. <p>Lisame, et antud teemaga haakuvad meetmed:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Merepõhja terviklikkuse häirimise või hävitamise kompensatsioonimeetmete väljatöötamine.</i> • <i>Sinimajanduse arendusprojektide KMH ja opereerimisaegse seire miinimumnõuete paketi koostamine ja rakendamine.</i> <ol style="list-style-type: none"> 3) Teadmiseks võetud.
Soome 25.03.2022 kirjaga nr 16-3/22/619-20	1) KSH programm ei viita merestrateegia raamdirektiivi artiklitele 14 ega 15, mis käsitlevad erandeid HKS saavutamiseks. Jääb	1) KSH programmi ptk-i 2 täiendati järgmise infoga:

Seisukoha saatja ning kirja registreering KeM DHS-is	Seisukoha koondtõlge	Seisukohaga arvestamine
	<p>arusaamatuks, kas Eesti vajab erandite rakendamist või mitte.</p> <p>2) Teavitame, et soovime olla kaasatud KSH edasises protsessis.</p> <p>3) Nõustume, et keskkonnamõju strateegilisel hindamisel peaks peamiselt keskenduma uutele meetmetele, kuid leiame, et sama oluline on hinnata meetmekava üldist mõju.</p> <p>4) Tagamaks seisukohtade õigeaegse esitamise, palume dokumendid esitleda mõistliku aja jooksul. Samuti palume asjakohased materjalid esitleda soome keelde tõlgituna.</p>	<p><i>Seoses Läänemere looduslike tingimustega, on HKS saavutamisele põhjendatud taotleda erandid HKS tunnuste D5 (eutrofeerumine) ning D8 (ohtlikud ained) osas. Erandid taodeldakse merestrateegia raamdirektiivi (2008/56/EÜ) artikli 14.1.e kohaselt – keskkonnaalaste sihtide või hea keskkonnaseisundi mitteraavutamise nõutud tähtsusega lähtuvalt looduslikest tingimustest. Nimetatud erandid on esialgsed ning täpsustuvad edasise Merstrateegia meetmekava koostamise tööprotsessi käigus.</i></p> <p>2) Teadmiseks võetud.</p> <p>3) Teadmiseks võetud. Selgitame aga, et Eesti merestrateegia meetmekava koostamisel analüüsitakse Eesti mereala keskkonnaseisundit, täpsustatakse HKS saavutamist tagavaid keskkonnaalaseid sihte, kirjeldatakse keskkonnaseisundit mõjutavaid survetegureid ja nende võimalikke muutusi, tuuakse välja siiani rakendatud ning teiste regulatsioonide raames vastu võetud ja rakendamisel olevad meetmed, analüüsitakse puudujääke ja pakutakse välja HKS saavutamiseks vajalikud täiendavad meetmed. Seega hinnatakse KSH käigus täiendavate (uute) meetmete mõju ning ei hinnata üle kõikide siiani rakendatud ning teiste regulatsioonide (nt Veemajanduskavade) raames vastu võetud ja rakendamisel olevate meetmete mõju.</p>

Seisukoha saatja ning kirja registreering KeM DHS-is	Seisukoha koondtõlge	Seisukohaga arvestamine
		4) Teadmiseks võetud. KSH aruanne või vähemalt selle laiendatud kokkuvõtte esitatakse ka soomekeelsena
Taani 31.03.2022 kirjaga nr 16-3/22/619-21	<ol style="list-style-type: none"> 1) Taani Keskkonnakaitse Agentuuri hinnangul pole Eesti merestrateegia meetmekavaga ette näha negatiivset mõju Taanile. 2) Organisatsioon „Danish Shipping“ soovib meetmekaval kaaluda laevadele vaba läbipääsu ning planeerida tegevusi nii, et marsruudid/vahemaad sadamatest sadamatesse ei suureneks. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Teadmiseks võetud. 2) Seisukoht on edastatud meetmekava koostajatele.
Rootsi 01.04.2022 kirjaga nr 16-3/22/619-22	<ol style="list-style-type: none"> 1) Teavitame, et soovime olla kaasatud merestrateegia meetmekava koostamise edasises protsessis. 2) Ptk-s 5.3 „Bioloogiline mitmekesisus, kaitstavad loodusobjektid ja Natura 2000 võrgustiku alad“ on kirjeldatud turska Läänemeres väga levinud liigina, mis võib olla eksitav. Samuti on imetajate loetelust jäänud välja harilik pringel ning puudub täpsustus, et merikilk on sobivate tingimuste puhul esindatud mere kõikides sügavuskihtides. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Teadmiseks võetud. 2) KSH programmi ptk-i 5.3 korrigeeriti.

**LISA 4 – KSH programmile esitatud välisriikide seisukohtade
koopiad**

Dear Sir,

On behalf of Ms Dorota Toryfter-Szumańska – Focal Point for the Espoo Convention in Poland, I am sending the opinion concerning the SEA of Programme of Measures 2022-2027. We would like to inform the polish side does not see the need of carrying out the transboundary consultation under article 10 of the SEA protocol.

Best regards,

Agata Balicka

Agata Balicka
Starszy Inspektor

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Departament Ocen Oddziaływania na Środowisko
Wydział ds. Transgranicznych i Strategicznych Ocen Oddziaływania na Środowisko

ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa

tel.: +48 22 369-21-73

fax: +48 22 369-21-20

e-mail: agata.balicka@gdos.gov.pl

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

Andrzej Szweda-Lewandowski

Warszawa, 03-03-2022 r.

DOOŚ-TSOOŚ.442.7.2022.aba

**Pan Kaupo Heinma
Punkt Kontaktowy ds. Protokołu
strategicznego w Estonii**

Szanowny Panie,

odpowiadając na pismo z dnia 14 lutego 2022 r., w którym przedłożono wersję roboczą strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Programu Działań Estońskiej Strategii Morskiej 2022-2027 r. (dalej jako: Program), wraz z pismem Strony estońskiej informującym o ww. programie, informuję o jednoznacznym wykluczeniu potencjalnego oddziaływania działań planowanych w ramach tego Programu na polskie obszary Natura 2000, nad którymi sprawuje nadzór właściwy Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska (dalej jako: RDOŚ).

Opracowywany przez Stronę estońską Program ma służyć osiągnięciu i utrzymaniu dobrego stanu środowiska morskiego Estonii. W ramach Programu planuje się m.in. działania, które mają poprawić efektywność estońskich morskich obszarów chronionych, ograniczyć przyłów, poprawić kondycję tarlisk ryb, zmniejszyć ilość odpadów i zanieczyszczeń dostających się do wód, czy służyć tworzeniu sztucznych terenów podmokłych, które pozwolą na zmniejszenie ilości mikroplastiku, substancji odżywczych czy niebezpiecznych, które dostają się z lądu do Morza Bałtyckiego. W stosunku do obszaru objętego Programem najbliższe obszary Natura 2000, których funkcjonowanie koordynuje RDOŚ w Gdańsku znajdują się w odległości: ok. 340 km (w linii prostej) Przybrzeżne wody Bałtyku PLB990002, ok. 370 km (w linii prostej) Zatoka Pucka PLB220005 i Zatoka Pucka i Półwysep Helski PLH220032 oraz ok. 380 (w linii prostej) Zalew Wiślany PLB280010 i Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana PLH280007.

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych (aktualizacja: styczeń 2022 r.) przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Zatoka Pucka PLB220005 są gatunki: czapla

siwa (*Ardea cinerea*), czernica (*Aythya fuligula*), ogorzałka (*Aythya marila*), gągoł (*Bucephala clangula*), biegus zmienny (*Calidris alpina*), sieweczka obroźna (*Charadrius hiaticula*), łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*), łabędź niemy (*Cygnus olor*), łyska (*Fulica atra*), mewa srebrzysta (*Larus argentatus*), uhla (*Melanitta fusca*), bielaczek (*Mergus albellus*), nurogęs (*Mergus merganser*), szlachar (*Mergus serrator*), pliszka cytrynowa (*Motacilla citreola*), kulik wielki (*Numenius arquata*), kormoran czarny (*Phalacrocorax carbo sinensis*), perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*), rybitwa białoczelną (*Sterna albifrons*), rybitwa rzeczna (*Sterna hirundo*), rybitwa czubata (*Sterna sandvicensis*) oraz ohar (*Tadorna tadorna*). Zagrożeniami dla obszaru są m.in.: usuwanie materiału z plaż, obszary portowe, tamy, wały, sztuczne plaże – ogólnie, prace związane z obroną przed aktywnością morza i ochroną wybrzeży, groble, szlaki żeglugowe, poligony, składowiska przemysłowe, żeglarstwo, rurociągi, kempingi i karawaningi, zarzucenie pasterstwa, brak wypasu, wydobywanie piasku i żwiru, lądowisko, heliport, wędkarstwo, turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych oraz osuszanie terenów morski, ujściowych i bagiennych.

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych (aktualizacja: styczeń 2022 r.) przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Zatoka Pucka i Półwysep Helski PLH220032 są siedliska przyrodnicze: 1130 - estuaria, ujścia rzek, 1160 - duże płytkie zatoki, 1210 - kiczina na brzegu morskim, 1230 - klify na wybrzeżu Bałtyku, 1330 - solniska nadmorskie (Glaucopuccinellietalia część - zbiorowiska nadmorskie), 2110 - inicjalne stadia nadmorskich wydm białych, 2120 - nadmorskie wydmy białe (Elymo-Ammophiletum), 2130 - nadmorskie wydmy szare, 2180 - lasy mieszane i bory na wydmach morskich, 6410 - zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion), 7230 - górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk oraz 91 DO - bory i lasy bagiennie (Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino mugo-Spagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum) i brzozowo-sosnowe bagiennie lasy borealne. Przedmiotem ochrony są również gatunki: parposz (*Alosa fallax*), szarytka morska (*Halichoerus grypus*), haczykowiec błyszczący (*Hamatocaulis vernicosus*), minóg rzeczny (*Lampetra fluviatilis*), Inica wonna (*Linaria loeselii*), lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*), wydra (*Lutra lutra*), czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*) oraz morświn (*Phocoena phocoena*). Zagrożeniami dla obszaru są m.in.: sztorm, cyklon, lądowisko, heliport, drogi kolejowe, w tym TGV, prace związane z obroną przed aktywnością morza i ochroną wybrzeży, groble, szlaki żeglugowe, erozja, leśnictwo, tamy, wały, sztuczne plaże - ogólnie oraz wypas.

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych (aktualizacja: styczeń 2022 r.) przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Zalew Wiślany PLB280010 są: płaskonos (*Anas clypeata*), cyraneczka (*Anas crecca*), cyranka (*Anas querquedula*), krakwa (*Anas strepera*), gęs białoczelną (*Anser albifrons*), gęgawa (*Anser anser*), gęs zbożowa (*Anser*

fabalis), czapla siwa (*Ardea cinerea*), czernica (*Aythya fuligula*), rybitwa białowąsa (*Chlionias hybridus*), rybitwa czarna (*Chlidonias niger*), łabędź niemy (*Cygnus olor*), łyska (*Fulica atra*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), mewa mała (*Larus minutus*), bielaczek (*Mergus albellus*), hełmiatka (*Netta rufina*), kormoran (*Phalacrocorax carbo sinensis*), perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*), zielonka (*Porzana parva*), kropiatka (*Porzana porzana*), ohar (*Tadorna tadorna*) i krwawodziób (*Tringa totanus*). Zidentyfikowanymi zagrożeniami dla obszaru są m.in.: zamulenie, naturalna eutrofizacja, drapieźnictwo, powodzie, odpady i ścieki, koszenie, ścinanie trawy, zarzucenie pasterstwa i brak wypasu, produkcja energii wiatrowej, obszary portowe i szlaki żeglugowe, wędkarstwo, żeglarstwo, tereny zurbanizowane i zamieszkane, inne typy zabudowy, rozwój kempingów i karawaningów, wydeptywanie i nadmierne użytkowania, rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem, wypalanie, zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie, budowa tam, wałów i sztucznych plaż, prace związane z obroną przed aktywnością morza i ochroną wybrzeży, groble, zmiana jakości wody ze względu na antropogeniczne zmiany zasolenia, regulowanie koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych, antropologiczne zmniejszenie spójności siedlisk i inne rodzaje aktywności człowieka związane z urbanizacją, przemysłem itd.

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych (aktualizacja: grudzień 2021 r.) przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana PLH280007 są następujące siedliska przyrodnicze: estuaria (1130), laguny przybrzeżne (1150), kiczina na brzegu morskim (1210), inicjalne stadia nadmorskich wydm białych (2110), nadmorskie wydmy białe Elymo- Ammophiletum (2120), nadmorskie wydmy szare (2130), lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich (2180), starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion (3150), ziołorośla górskie Adenostylin alliariae i ziołorośla nadrzeczne Convolvuletalia sepium (6430), niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie Arrhenatherion elatioris (6510), bory i lasy bagienne Vaccinio uliginosi- Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi- Pinetum, Pino mugo- Sphagnetum, Sphagno girgensohnii- Piceetum i brzoźowo- sosnowe bagienne lasy borealne (91 DO), a także następujące gatunki: parposz *Alosa fallax*, foka szara *Halichoerus grypus*, wydra *Lutra lutra*, minóg rzeczny *Lampetra fluviatilis*, ciosa *Pelecus cultratus*, minóg morski *Petromyzon marinus* i Inica wonna *Linaria loeselii*. Zagrożeniami dla obszaru są m.in.: wycinka lasu, usuwanie martwych i umierających drzew, działalność górnicza lub wydobywcza, szlaki żeglugowe, pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych lub obiektów rekreacyjnych, inne odpady, połowy siecią, zanieczyszczenie wód powierzchniowych, obce gatunki inwazyjne, problematyczne gatunki rodzime, bagrowanie i usuwanie osadów limnicznych, turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych, wydeptywanie

i nadmierne użytkowanie, zmiana jakości wody ze względu na antropogeniczne zmiany zasolenia, antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk, naturalna eutrofizacja, przesunięcie zmiana siedliska oraz zmiany poziomu morza.

Ze względu na odległość obszaru objętego Programem Działań Estońskiej Strategii Morskiej 2022-2027 r. nie przewiduje się, by planowane w jego ramach działania mogły mieć wpływ na siedliska przyrodnicze chronione w granicach obszarów Natura 2000. Planowane działania nie spowodują utrudnień na trasach migracji ptaków i ssaków, które chronione są w ww. polskich obszarach Natura 2000, a co za tym idzie, w opinii tutejszego organu, nie będą negatywnie wpływać na populacje gatunków, dla ochrony których ustanowiono ww. obszary Natura 2000. Ponadto, planowane w ramach programu działania zmierzające do poprawy stanu środowiska morskiego Estonii np. ograniczające zanieczyszczenie akwenu Morza Bałtyckiego, czy ograniczenie rozprzestrzeniania się gatunków obcych, mogą wpłynąć pozytywnie na stan populacji gatunków chronionych w polskich obszarach Natura 2000.

W związku z powyższym, z uwagi na odległość i lokalizację terenu objętego ww. Programem względem najbliższych siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków i samych gatunków chronionych w granicach polskich obszarów Natura 2000, a także ze względu na charakter działań zaplanowanych w tym dokumencie, w opinii tutejszego organu, w wyniku realizacji zamierzeń zapisanych w Programie Działań Estońskiej Strategii Morskiej 2022-2027 r., nie występuje ryzyko negatywnego, transgranicznego oddziaływania na ww. przedmioty ochrony.

Z poważaniem,

ANDRZEJ SZWEDA-LEWANDOWSKI
Generalny Dyrektor
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Vides pārraudzības valsts birojs

Environment State Bureau of the Republic of Latvia

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, Latvia, phone +371 67321173, e-mail pasts@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīga

23.03.2022 No. 5-01/303/2022

Ref. to: 14 February 2022 No: 16 -3/22/619 – 3

Mr. Kaupo Heinma

The Ministry of the Environment of the Republic of Estonia
keskkonnaministeerium@envir.ee

Regarding notification of the strategic environmental assessment of the Estonian Marine Strategy`s Programme of Measures 2022 – 2027

The Environment State Bureau (hereinafter – the Bureau), acting as a competent authority on the strategic environmental impact assessment (hereinafter – SEA) in the Republic of Latvia, would like to thank the Ministry of Environment of the Republic of Estonia for the notification sent regarding SEA for the Estonian Marine Strategy`s Programme of Measures 2022 – 2027 (hereinafter – the Programme).

We hereby acknowledge the receipt of the notification and inform that we intend to participate in the SEA procedure of the Programme in accordance with the Protocol on Strategic Environmental Assessment to the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context (Espoo Convention).

The Bureau has gathered opinions expressed by various stakeholders about the proposed draft of the Programme`s SEA programme. More detailed comment is provided by the Nature Conservation Agency of the Republic of Latvia (hereinafter – the Agency). The Agency draws attention to the potential development of the offshore wind farms in the territorial waters of the Republic of Estonia and the Republic of Latvia, that should be considered in the Programme (as well as in Table 2.1 *Estonian Marine Strategy's Programme of Measures 2022-2027*), as the development of wind farms (including offshore) is expected to become more relevant in the future. The Agency indicates that offshore wind farms may affect migration routes/corridors for marine mammals, bats, birds, feeding sites or wintering areas, seabed habitats, may result in noise and solid-state suspension which may affect fish and their spawning grounds. It cannot be excluded that the offshore wind farms planned in the territorial waters of the border area of the Republic of Estonia and the Republic of Latvia may have cumulative impact on natural values, including the existing marine NATURA 20000 sites in the territorial waters of the Republic of Latvia.

The Bureau informs that according to the national Law on Environmental Impact Assessment and the Cabinet Regulation No 157 adopted on 23 March 2004 “*Procedures for Carrying Out a*

Strategic Environmental Impact Assessment” – the time period within which the public concerned and the authorities may submit written opinions, proposals and comments regarding the draft planning document and environmental report is at least 30 days from the publication day of the notification. Considering the time necessary for the publication, compiling the opinions received and translation, we kindly ask you to schedule a time frame of at least 6 weeks for the transboundary public consultation in Latvia.

Looking forward to successful bilateral cooperation, yours sincerely,

Daiga Avdejanova (signature*)

Director of Environment State Bureau of the Republic of Latvia

**Document is sign with safe electronical signature*

I. Lielvalode, phone: +371 67770813, e-mail: ilze.lielvalode@vpvb.gov.lv

24.3.2022

VN/5171/2022

Estonian Ministry of the Environment
Paldiski mnt 96
15172 Tallinn
Estonia
keskkonnaministerium@envir.ee

Response to the notification for the Strategic Environmental Assessment of the Estonian Marine Strategy's Programme of Measures 2022-2027

With reference to your letter dated 14 February 2022 concerning the Strategic Environmental Assessment (SEA) of the Estonian Marine Strategy's Programme of Measures 2022-2027. Finland has the possibility to participate in the assessment procedures in accordance with article 10 of the Protocol on Strategic Environmental Assessment to the UN/ECE Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context. Along with the notification letter Finland has received a SEA Programme of the Marine Strategy's Programme of Measures.

The Ministry of the Environment of Finland presents its compliments to the Estonian Ministry of Environment, and has the honour to provide the following information.

SEA Programme gives a good overview of the possible content of the Estonian Estonian Marine Strategy's Programme of Measures 2022-2027. The set of new measures have similarities to many of the new measures in Finland's Marine Strategy's Programme of Measures 2022-2027. The SEA Programme does not refer to the articles 14 or 15 of the Marine Strategy Framework Directive that deals with exceptions. Whether or not this means that Estonia does not have any exceptions, remains unclear. Regarding the SEA it is mentioned that the SEA covers the impact assessment of the new measures developed in the Programme of Measures and that transboundary environmental impacts may result.

The Ministry of the Environment would like to inform Estonia that Finland does wish to participate in the SEA procedure for the Estonian Marine Strategy's Programme of Measures 2022-2027.

The Ministry of the Environment shares the view that the assessment should be targeted especially at assessing the impacts of new measures. However, we

consider it also important that the overall impact of the Programme of Measures is assessed.

In order to ensure that in accordance with Article 10 (4) of the SEA Protocol the public and the authorities in Finland are informed and given an opportunity to forward their opinion on the draft programme and the environmental report within a reasonable time frame, Finland requests that the relevant materials will be provided in Finnish.

Yours sincerely,

Permanent Secretary

Juhani Damski

Ministerial Adviser

Lasse Tallskog

For information

The Ministry for Foreign Affairs of Finland

VN/5171/2022-YM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Dear Kristy.

The trade and employer organisation "Danish Shipping" has the following comments

"Danske Rederier vil anbefale at havmiljøplanen tager højde for at sikre fri skibspassage, samt at aktiviteter til havs indrettes, så ruter til og fra havnene ikke bliver længere."

Translated

"Danish Shipping recommends that the Marine Strategy's Programme of Measures will account for free passage of ships, as well as to plan activities so that routes/distances to and from harbours will not become longer"

The Danish Environmental Protection Agency has assessed that the Marine Strategy's Programme of Measures has no negative effects on Denmark.

Venlig hilsen

Martin Vestergård Jensen
Biolog | Miljøvurdering & Espoo
mveje@mst.dk

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen | Tolderlundsvej 5 | 5000 Odense C | Tlf. +45 72 54 40 00 | mst@mst.dk | www.mst.dk

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se

Remissvar gällande Estlands marina strategi

The county administrative board of Stockholm find that the consolation regarding Estonia Marine strategy should be continued. All the countries surrounding the Baltic Sea contribute to its environmental condition, therefore, to be involved in the process of how other countries plan a sustainable management of our common sea is of our interest. It is also of interest to see how other countries plan their marine protected areas as it affects the green infrastructure of the entire Baltic sea.

Further comments regarding the section 5.3 *Biological diversity, protected species and Natura 2000 network areas*. In that section they write that the Baltic codfish are common which can be miss interpreted and lead to a less restricted management of a key species for the Baltic sea, a population that need further protection.

Also, in this section it says that the Baltic sea inhabits few species of marine mammals. Thereafter they list four species of marine mammals, but leaves out the Baltic Sea harbour porpoise, a critically endangered species that inhabits the entire Baltic Sea proper. Even this can lead to a lack of management when planning for offshore constructions and mitigation measures for underwater noise and bycatch.

There are also other small incorrect facts such as that *Saduria entomon* inhabits the greater depts whilst they can be found in all depts if the bottom is in the right conditions.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010-223 10 00 eller via e-post stockholm@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 9992-2022 i ämnesraden för e-post.

Cinthia Tiberi Ljungqvist

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.